

HISTORIE OM MINE FORFEDRE TIL KORSEBERG

Mine formødre er skrevet om tidligere og ligger under.
Jeg har skrevet så ærlig som jeg har forutsetninger for og utfra min hukommelse og plassering i slekten.
Solveig Helene Korseberg

OLAV KARSTEN KORSEBERG

Sønn av Ida Othilie født Djupvik og Thomas Ferdinand Korseberg

Født 26.05.1902 og døde 29.07.1986

Vår kjære pappa skulle vært her nå.

I Januar 2022. Han fortalte mye, men jeg husker ikke halvparten. Solveig. (bilde)

Olav Korseberg, ett år gammel

Hans livsverk, gården Korseberg øvre, la han ned så mye arbeide i som han kunne greie av krefter og økonomi. Pappa døde 29. juli 1986 på Olsok. For meg var denne Olav mere viktig enn Hellig Olav.

Ida og Thomas, farmor og farfar, hadde giftet seg 1901. Den første tiden bodde de i den nye hovedbygningen, sammen med sine foreldre,

Karen og Olaves. Pappa ble født i det huset og det ble alle de tre barna, Olav Karsten, Paul Josef og Hjørdis Ingeborg.

Olav Karsten Korseberg

Paul Josef, Hjørdis Ingeborg og Olav Karsten

Huset som var bygget til kårbolig for besteforeldrene Karen og Olaves, sto ferdig i 1907. Det som skulle være kårbolig, ble istedet hovedhus og hjemmet til pappa og familien fra 1912. Da ble det besluttet deling av gården. Særlig Olav som var eldst ble mest knyttet til bestefar Olaves og likte ikke å flytte. Bestefaren døde 1913.

Mens barndommen fremdeles var på nedre Korseberg hadde Olav sin venninne Margit å leke med. De var like gamle og omtrent 6

år da Margit ville gifte seg med Olav. Det sto ei ca 20 meter høy gran like bort i skogen. Mot Åsensvingen. Den hadde en gang vært en liten granbusk. Da fikk Margit ideen at den skulle være Prest, for hun ville gifte seg med Olav! Margit hentet en lang blonddegardin hos mamma Helga, og vips var Margit dandert og ferdig pyntet som brud! De sto da foran Presten (grana) og ble høytidelig viet. Sammen til evig tid. Da pappa fortalte den historien gikk det, fullt og helt, opp for meg at pappa og grana hadde vært små en gang. Ja, Margit også, like små som jeg var sjøl da. En rar tanke. Og i tillegg var pappa helt lettet og glad for at han aldri ble gift med Margit. Han sa det flere ganger gjennom livet. Og vi, Synøve og jeg, forsto det godt! Margit ble gift med Alf Lilleborge. Vi syntes synd på Alf!

Olav begynte på Holm skolestue i 1909. Da var Gunne Olsen Grimstad lærer. Gunne Olsen står det mye om. Han hadde mye temperament, var kirkesanger og skoleholder. Olav var vel aldri redd for noen eller noe. Pappa var skoleflink, han fikk hoppe over 5. klasse. I 5. eller 6. klasse fikk elever gå på skomakerskole, som kveldsundervisning. Det var skomaker i Veel og Olav hadde godt håndlag, han ville lære. Han syntes det var artig å holde på med lær. Som voksen sydde han seletøy sjøl. Og skodde hestene, men han dro også til smed Madsen på Grimstad for å kjøpe ferdige sko og få skodd hesten der. På sine eldre dager reparerte han alt gammelt seletøy. Han satt på kjøkkenet og laget ny bekatråd. Tråd av bek var en egen kunst. Han tok bomullstråder og dro gjennom klumper av bek, mange ganger for å få tråden helt dekket og sterk. Så kunne han sy sammen læret i seletøyet. Det luktet sterkt tjære, tjære som hadde blitt til klumper som luktet kraftig. Ellers hadde pappa veldig godt handlag. Han var flink til det meste, han flettet så fine julekurver, pakket pakker og skrev alltid julekortene. De ble det mange av i de dager.

GÅRDELINGEN OG LIVET PÅ NYTT STED - I NYTT HUS.

Det ble besluttet å dele gården i to like deler. Korseberg nedre ble overtatt av onkel August og tante Gina, farfar Thomas sin 15 år yngre bror. Olav likte det aldri. Thomas var verdens snilleste, ble det sagt, som fant seg i å dele gården med broren. Det var visstnok gamle Grønnerød, tante Ginas far som ikke ville at hans datter skulle gifte seg hvis hun ikke fikk en mann med gård! Gamle Grønnerød var en sterk pådriver. Så ble det da til at gården skulle deles. August og Gina giftet seg i 1912, da det ble alvor av delingen. Oldefar Olaves døde 1913 av kreft. Det var stor sorg for småguttene. Ingen av dem likte tante Gina. Hun kjeftet. Men Olav og Josef tok igjen: «Kvinnene, mor Ida og tante Gina, sto på hver sin side av den store dammen og kjeftet på hverandre», fortalte pappa. Barna ble nok opplært. Pappa ble ganske rappkjeftet og svarte tante Gina: «Hold kjeften på deg», og onkel Josef, som var mindre sa «hold skjeften på deg». Pappa lo, og fortalte! (Onkel Josef var nok litt sen med sk og skj lydene og mye hermegås på den tiden. -sa pappa!) Josef var 8 år 1912 og pappa Olav var 10 år.) (Litt krydder må jeg ha som skriver.)

Olav ville ta gårdparten på odel da skjøtet skulle skrives, som ikke skjedde før 1918. Pappa var 16 år da og ikke myndig! Sånn ble det ikke. Farmor Ida mente det skulle gå bra da hun hadde full stilling som jordmor. Men det ble virkelig mange tunge tak med å bygge alt nytt, bortsett fra bolighuset. Det kostet mye. (Se også historien om Jordmora på Korseberg)

MANGE NYBYGG

Det første de måtte sette igang med på den nye gården, var å bygge låve, med fjøs og stall. Det som fulgte med til den nye gården var potetkjeller i «kalvebingen» og smie. Den stor gårdsdammen ble delt til den øvre gård. I starten ble det til at de brukte låven og fjøset felles på nedre Korseberg. Det var ikke greit i lengden, så det var å sette igang byggingen. Etter låven med fjøs og stall, kom det på plass stabbur, hønsehus og et stort vognskjul med vedskjul. Og do innerst. I 1917 ble det bygget bryggerhus. (Se historien om Bryggerhuset på Korseberg). Alt arbeid måtte småguttene være med på. Olav var eldst og størst til å arbeide. Veien ned til hovedveien gikk mellom stabbur og vognskul på det som

ble nedre gården. Det mislikte onkel August, så Olav måtte bygge ny vei også. Han hentet pukksten i stenbruddet i Holm og kjørte med hest og møkkakjerre. Lass for lass. Veien ble bunnsolid og i bruk til denne dag. Han hogg også stabbestein til å gjerdebruk. De var typiske stein ca 1 meter høye, over jorden pluss kanskje 30 cm under, altså ca 130 cm høye, og ca 10-15 cm i firkant. Noe smalere oppe enn nede. De ble brukt over hele Torsnes og Hvaler. Altså der det var stenbrudd å hogge stein og jobbe med stein. Pappa hogde det som var nødvendig til eget bruk. I tillegg selvfølgelig alle gjerdestolper i tre, pluss stolper til hesjing. (Det er omfattende steinhistorie i Årbøker og Bygdebøker for Borge og Torsnes, skrevet av historikere.)

MUSIKK

Det var mye musikk på Korseberg.

Kilde: Østfold Fylkes billedarkiv

Torsnes-musikken – Anno 1910

Fotograf: Ukjent

Olav fikk tidlig trekkspill, og han «slet ut» noen i årenes løp, han kjøpte det siste da han var 70 år. Korpset i Torsnes ble på et tidspunkt slått sammen til ett korps fra ca 1920; Bondemusikken (etablert ca 1900) og Arbeidermusikken (etablert ca 1898).

Far Thomas (min farfar) var med å starte Bondemusikken. Han blåste trombone med klaffer, som var vanlig da. Onkel Josef trakterte kornett i det store korpset. Forøvrig var han ansatt i Forsvarets stabsmusikk i Halden i flere år. Pappa Olav fikk tuba, som han blåste til han sluttet, etter 50 år. På foto av det sammenslåtte korpset 1921 har de flotte og stilige uniformer, hvite bukser og grå jakker. (eller var de blå?) Bilder viser at korpset hadde mange turer, til vanns og til lands. Det var en fin tid før nedgangstider og mye slit begynte. Tante Hjørdis hadde fått Schimmel piano til konfirmasjonen, men det ble ikke brukt mye.

TIL KONFIRMASJON

Olav og Vera Jackson

fikk Olav og Josef hvert sitt gevær med innfelt sølv plate med inngravert navn og dato. Såpass måtte det være. Onkel Josef brukte geværet på jakt hele livet. Pappa hadde ikke særlig tid til jakt. Elgen var også fraværende til ca 1950. Det ble bygging av diverse hus og etterhvert kom den store interessen for hester og travsport. Flere hester, men premiehesten var for alltid Vera Jacson. Hun fikk Laurbærkransen og utallige sløyfer. Pappa kunne ikke vise seg i gården uten at hun snudde og kom travende over store jorder for å møte han. Det var kjærlighet fra liv til død!

UTDANNING

Olav gikk framhaldsskolen på Holm skole. Og han gikk på Haugetun folkehøyskole på Rolvsøy, før landbruksutdannelsen på Kalnes. Der knyttet han gode vennskap som holdt livet ut. Særlig Anne Hvidsten som fikk navnet Begby, og Halle, som ble hennes mann. Anne og Halle kom ofte til Korseberg, og vennskapet holdt livet ut. Anne fortalte at det alltid var gjestfritt og mat hos gamle fru Korseberg også, altså mor Ida. Det var mye ungdom i huset. Et tilleggsminne for Synøve og meg var at Anne alltid hadde med seg en pakke Mariekjeks til oss. Hun visste jo at vi bakte til helgen, oftest kringle, som var det letteste på lørdagen etter skoletid! Men vi fikk ikke lov si noe om den kjedelige kjeksen! Det var hysj! Anne og Halle hadde mye penger, de opprettet et legat til beste for Borge kirke!

Olav måtte få landbruksutdanning. Han gikk på Kalnes Jordbruksskole som hadde 2-årig kurs. Pappa fikk flere kamerater der. Den beste vennen var Lars Wisur fra Wisur i Borge. De var de beste venner til Lars døde som 50-åring på skurtreskeren. Det var et hardt slag for pappa og oss alle. Lars var den som alltid stakk til meg ei krone, så ingen så det! Hans kone Signy var venninne med mamma hele livet. Og jeg var venninne med deres datter Sidsel flere år. Gode vennskap. Pappa fortalte om at han noen ganger syklet til Jeløy utenfor Moss, for å besøke en jevn gammel fetter. En sønn av mor Idas søster Jensine Margrethe Hødahl. Der var det 4 barn, men Jensine var død. Det skulle bli 2019 før jeg fikk sammenhengen. Jensine fikk en gutt, Jens, som overlevde fødselen, men det gjorde ikke Jensine. Hun døde etter noen få uker. Forferdelig tragisk. Altså var der 5 barn! Det ble ikke snakket mere om. Mor Ida var nok helt knust. Vi vet jo ikke om hun var jordmor for Jensine, men det tror jeg ikke, hun hadde begynt sin stilling i Torsnes. Men mor fortalte at hun stelte Jensine da hun døde. Endelig forsto jeg hvorfor det var en jevn gammel fetter der. Han emigrerte forøvrig til USA, i likhet med en bror, giftet han seg der, men ingen av dem fikk barn. (Se slektshistorien under Djupvik gård (etterkommere etter Thorine Hansdatter og Paul Olsen) om Jensines familie under Korseberg.com)

I MILITÆRE

Pappa Olav avtjente verneplikten på Høytorp fort, Mysen. Han eide en flott Harley Davidson motorsykkel med sidevogn. Dette oppdaget oberst Jølsen og pappas jobb ble derfor å frakte obersten mellom fort på Ørje, Trøgstad og Mysen. Pappa syntes det var en fin måte å avtjene verneplikten til Norge med.

EN HISTORIE

(Del av en historie som jeg skrev for Historielaget i Eidsberg)

Olav Korseberg fra Torsnes - var i det militære på fortet på Mysen i 1920. Han kjørte sin egen Harley Davidson med sidevogn. Dette oppdaget oberst Jølsen og min far fikk da i oppdrag å skyss obersten fra Lekum gård og rundt i

tjeneste. Obersten var meget punktlig og min far sto ved hjørnet av låven på Lekum gård (ved Eidsberg kirke) og ventet til det ble på sekundet å kjøre inn i gården. Dette var visst en fin avtjening av verneplikten. Obersten var meget hyggelig.

Min far husket også historien om at fru Jølsen kunne ha mange jern i ilden og være litt sen når hun og obersten skulle kjøre bort i selskap. Da dro resolutt obersten med hesten og trilla - uten fru. Obersten var presis og nådeløs der. Obersten hadde selv fortalt det. Men, det var flere hester og trille på Lekum og fru Jølsen dro etter. Fru Jølsen kunne greie seg selv!

Kilder:

Karen's egen fortelling til Solveig Korseberg.

Data fra Marit Lundebø.

Eidsberg gårdshistorie bind IV – Gården Lekum side 109.

Pappas fortelling til meg ca 1980

Olav med trekkspill

Olav Korseberg og Arnt Arntsen

1. Musikkorps. 1. rekke: Jens Kjelsås, Håkon Heie, Johan Otto Ødegård, dirigent Oskar Lie, Arnt Gilberg, Leif Kjelsås, 2. rekke: Helge Ødegård, Øyvind Refsahl, Arne Skalle, Reidar Gilberg, Finn Kristiansen, Johan Ødegård, Alf G. Hansen, «Korstu'n», Røald Person. 3. rekke: Ivar Skalle, Leo Gilberg, Trygve Heie, Josef Korseberg, «Solingen», Olav A.

Torsnes musikkorps

UNGDOMSÅRENE

Olav lærte seg noter helt på egenhånd. Fortalte han. I hele min ungdom var stuebordet til tider fullt av noteark som han kopierte, for hånd, for alle instrumentene i korpset. Det gikk fort. Han skrev noter like raskt som han skrev navnet sitt! Da de to korpse i Torsnes ble slått sammen ble han aktiv i det samlede korpset. Pappa var glad i trekkspillmusikk. Han fikk sitt første spill i tenårene og spilte til dans, sammen med sin tremenning, Arnt te' Syver. (Arnts far Syver Arntsen var sønn av Juliane Marie og var fetter av far Thomas.) Det er spesielt i Torsnes med alle oppnavn og tilleggsnavn. Arnt og Olav spilte sammen til dans på noe som het Plattingen i Holm. Det var en åpen plass i skogen, og folk danset. De spilte også en del på Thorsøkilens bad. Et hotell for byens overklasse. Pappa hadde også spilt mandolin, og sang revyviser til, noe han lærte etter Einar Rose, som ofte sang på Thorsøkilens bad. Men det var lenge før min tid.

I sine eldre år kom Arnt mange ganger til på Korseberg for å spille sammen med pappa. Der var to flotte trekkspill og to flotte gamlinger. Pappa hadde kjøpt nytt spill som 70-åring!

GÅRDSDRIFTEN

Far Thomas og mor Ida kjøpte inn kuer og hester, alet opp kalver og hadde gris. Gris til eget bruk og gris til salg. På 1920 tallet ble det svært vanskelige tider over hele verden. Børskraket, Wall Street-kraket kom 1929 og påvirket også Norge. Folk fikk lite å handle for, inflasjonen økte. Pappa fortalte at han kjørte til grisetorget i Fredrikstad med hel eller halv gris, men folk hadde ingen penger å kjøpe for. Han måtte returnere med alt slakt. Usolgt. Og på Korseberg skulle renter og avdrag betales. Det var ikke lett. Pappa fortalte om lettelsen da Samvirkeorganisasjoner ble stiftet. Jeg sjøl husker godt jeg var med til slakter Mo-Svendsen for å hente ferdig slaktet dyr, som skulle selges. Dyret var heldigvis kjørt dit uten meg. Det var akkederer og diskusjon om feil eller riktig slaktevekt og oppgjør. Mo-Svendsen var ofte ganske påseilet og vrang og oppgjøret var ikke alltid greit. Mo-Svendsen kunne jukse på vekta. Det måtte være slutten av 1940 tallet, tidlig 50-tallet. Jeg syntes det var skummelt da Mo-Svendsen var ganske full. Det ble jo slutt på å slakte der, pappa slaktet heretter sjøl og han syntes det var fint da Østfold Slakteri åpnet, og alt gikk riktig for seg. Riktig slaktevekt og riktig oppgjør!

VÅRE FORELDRE TRAFF HVERANDRE, OLAV TRAFF JULIE

Julie Helene Korseberg født Høyum den 17. august 1909 – døde 26. april 2001.

De hadde møttes da mamma Julie var 18 år og pappa Olav var 25 år - i 1928. Julies bror Sverre fra Høyum giftet med Olavs søster Hjørdis fra Korseberg, i 1929. Sånn ble de kjent med hverandre. Synøve og jeg fikk etterhvert doble søskenbarn!

Forlovelsesbilde av Julie Høyum og Olav Korseberg

FORLOVELSE ble inngått den 7. januar 1929. Da hadde den store kjærligheten slått rot. Mamma var 19 år da. De gikk forlovet i 7 år, det var harde tider og lite penger. Mye utstyr skulle også på plass.

BRYLLUPET sto i Onsøy kirke 20. april 1935. Julies brudekjole var mørk grønn silke. Stilig og enkel, i grunnen moderne da, det var mange som hadde mørk brudekjole. Men ikke svart. Forlovere var Julies søster Johanne og hennes mann Sigurd Borgås. Det var et enkelt bryllup med bare deres

nærmeste. Bestemor Høyum var blitt enke så tidlig som 1919 og økonomien tillot ikke noe stort bryllup. Bestemor hadde nemlig kausjonert for sin bror Hans på deres hjemgård Skjelind. Han greide ikke lånet og bestemor Linna måtte ta over forpliktelsene. (Se historien om Gården Høyum og Skjelind på nettsiden).

Brudebilde Julie Høyum og Olav Korseberg

Livet på Korseberg startet og Synøve ble født 18. november 1936.

Mamma ble helt vanlig bondekone i arbeide med fjøs og husmor arbeide. Før hun giftet seg hadde hun hatt jobb som hushjelp hos en gammel mann. Kvinnenes jobb har alltid vært fjøsstell, med melking og foring. Haven på Korseberg var godt opparbeidet etter mor Idas vilje og stil, med mange blomsterbed, og med lave, fine hekker rundt bedene. Lik engelske haver. Det var en stor jobb å holde i orden, og mamma var aktivt med på alt. Mor Ida var enda sterk og arbeidet fullt som jordmor, og i haven. Mor Ida var jo aktiv jordmor i 40 år, til hun tok imot meg 1942 som den siste, offisielt. Men hun tok imot min kusine Astrid Borgås 1944, som avgjort siste fødsel. Det var nok ikke bare enkelt å bli svigerdatteren til Ida.

Rensligheten til jordmora var viden kjent! Men mamma var fysisk sterk og gav seg ikke før kvelden og alt var rent. Da Synøve var liten, ble hun passet av ei innejente. Da hun ble litt større, ble hun satt oppe på spisebordet, forklart at der måtte hun sitte til mamma kom inn igjen fra fjøset. Og Synøve turte ikke annet enn å sitte der å pusle med dokka si. Det sier jo sitt om mamma; Streng! Jeg skriver bare lite her om mamma, i pappas historie, om

samholdet dem imellom. De samarbeidet helt og fullt. Kjærligheten var sterk. Men pappas røyking falt henne tungt. Da var det tilløp til dårlig stemning. Han ble forvist til verandaen. Det gikk bra.

Ulykken – en kraftig blodpropp - snudde verden på hodet i flere år. Ja, igrunnen, resten av livet, selv om verden ble bedre etterhvert. Mamma falt om på gata i Fredrikstad. Etter det kom hun ikke hjem før et år var gått. Det var krig i Norge. Hun ble lagt inn på Betesta sykehus i byen, og hun kom til Rikshospitalet, hvor hun fikk grundigere undersøkelser. Det er en lang historie som får flere detaljer et annet sted.

En viktig ting i mammas historie var at hun var særskilt raus. Alle måtte få mat, samme hvilket måltid folk kom til, så var det alltid nok mat. Mye mat! Lillian Skauen har skrevet spesielt om de store «potetfat» i sangen til 80-årsdagen. Arbeidsfolk fikk alltid den beste maten. Derfor var det heller aldri noe problem å skaffe hverken innehjelp eller utehjelp. Raushet og gjestfrihet hadde hun med seg hjemmefra Høyum. Bestemor og tante Malene var alltid spesielt rause. Alle som kom til

Høyum måtte spise, eller drikke kaffe. Julie ville være en ordentlig husmor og arbeidsgiver for folk. Ingen skulle si noe på det - men hun gav også av fullt og helt hjerte!

(Det er mere historie i sangen til Julie på 80-årsdagen, fra Lillian. Den ligger under Bryggerhusets historie og bør leses for å danne seg et bedre inntrykk. Korseberg.com. Der også med Høyum historie)

Kjærligheten var sterk. Bunnsolid. Mamma var igrunnen den mest økonomiske. Hun hadde alltid kontroll. Penger lå i skuffen til kjøkkenbordet. Den gang var det 5-ører, 10-ører, 25-ører og kronestykker. Der tok hun til husholdning og busspenger! Pappa hadde papirpengene i lommeboka. Men hun måtte jo få påfyll derfra etter melkeoppgjøret hadde kommet. Og regninger skulle betales. Pappa hadde en tendens til å betale den som maste mest, eller regninger som lå øverst i bunken. Det gikk hun ikke med på. Regninger i bunn skulle tas først!

Haven på Korseberg var nydelig. Alle hageganger, grusganger hadde pappa snoret opp, stukket jevne kanter både mot grusen og inn mot jord og blomster. Det var helt snorrett. Det var etter at de lave hekker var fjernet, at jeg husker haven. Hvert år, når pinse nærmet seg vokste det pinseliljer i de lange bedene. Flere meter med hvite vidundere som luktet over hele gården. Da var det tid for å plukke, 10 og 10 liljer, ti i hver bukett. Jeg knyttet hyssing rundt hver bukett. De ble sendt til torvkona i byen. Med bussen. Jeg mislikte sterkt å vente på bussen og sende med esken. Kanskje to esker. Det nyttet ikke å nekte. Jeg drømmer om det enda, at jeg følte meg så dum. Men akkurat plukkingen var hyggelig. Pinseliljene ble betalt med 10 øre pr. Lilje, altså ei hel krone pr. Bukett. Det ble 100 kroner for en eske. Viktige kroner. Det var mammas butikk. Men det var stor sorg at hun ikke kunne stå på torvet sjøl. Hun var lam i hele venstre side, men hun greide å plukke noen liljer ved å ligge på ett kne. Torvhandel hadde gjort økonomien mye bedre, siden vi måtte leie folk til forskjellig arbeide. En god del arbeide greide hun, men det var begrenset da hun var lam i venstre arm også. Men Julie telte kroner og øre og regnet alltid fort i hodet. Og hun var sterk. Mamma var dypt kristelig. Intenst kristelig. Hele tiden. Og hun var veldig takknemlig for livet. Og livet hennes varte i nesten 92 takknemlige år. At livet ble så langt var en god arv, et godt gen, men hun hadde også hatt Synøve til tjeneste fra 1943/44. Fra Synøve var 6 år da mamma ble syk. Og mamma ble en sentral. Mamma var heldig, hun fikk flere år med tre uker hjemme i huset og tre uker på Borge sykehjem. Et fint system, helt til døden. Jeg tar med et av hennes mange mantra som gav perspektiv i livet for henne: «Evigheten skal ikke bli for lang til å takke Gud». Sånn ble i korthet mammas liv.

Ida og Julie i hagen

POLITIKK - KRIGEN KOM 1940

Det ble 1920 og 1930 årene at Olav ble interessert i politikk. Han hadde i hele ungdommen lest Bjørnstjerne Bjørnson og vært svært opptatt av nasjonbyggingen fra 1905. (Han fikk da også viljen sin da Synøve fikk den første gutten, og kalte han Torbjørn. (Fra Bjørnsons Bondefortellinger. Det var stas å bli morfar.) Før året 1905 var det mye dramatikk i forholdet til Sverige, det var dårlig. Nå gjaldt det Norges forsvar. Det ble bygget flere fort i den anledning, både på Ørje, Mysen og Trøgstad ble det bygget for å forsvare oss. Men det ble ingen krig med Sverige denne gangen. Det ble forhandlinger. De fleste, som tenkte og leste, (og det gjorde Olav) var i prinsippet lei de 91 år med svensk styre fra 1814 til 1905, Grunnloven hadde ikke fungert som ventet, kort fortalt. I tillegg hadde vi hatt 400 år under dansk herredømme før det. Pappa var veldig frustrert og over den delen av vår historie. Han var lei både Sverige og Danmark. Det var visstnok felles forsvar med Europa som ble grunnlaget for at han ble opptatt av og medlem av Nasjonal Samling. Bondepartiet (Senterpartiet) ble stiftet på Noregs Bondelags landsmøte 1920 og Olav ble medlem der. Felleskap var like viktig for bønder som for arbeidere. Nasjonal Samling ble stiftet 17. mai 1933 og var et lovlig stiftet politisk parti. Det ble etterhvert svært mange bønder som meldte seg inn i NS, som hadde startet i Tyskland. Han hadde fått sansen for et samlet Europa og stemte også for EU-medlemskap ved folkeavstemningen 1972, men det ble et Nei til Europeisk Union, EU. Olav hadde som nevnt meldt seg inn i NS. Krigen gikk sin gang, jeg ble født 1942, mamma Julie ble syk 1943, og det arbeidet folk både ute og inne. Mange skulle ha mat. Det ble ingen grei fredsprosess for han. Ikke for andre i familien heller. Nederlaget var et faktum. Det vil si, jeg merket ingenting. Det ble bare ikke snakket om for meg. Jeg var for ung. Men det kostet og oppgjøret kom 1947, med bot og fengsel. Johan Kjøningsen (f 1940) husket at pappa var borte i 7 måneder! I Trøgstad fengsel. Johans far, Anker var en god og stabil gårdskar i flere år. Med kone Bodil og 2-3 barn rådde de grunn i Bryggerhuset på dagtid. (Det har jeg skrevet om i Bryggerhusets historie). Det var en hyggelig tid for meg. Synøve var det verre for i hele krigs- og etterkrigstiden. Hun var jo født 1936. Hun ble mye plaget og selv om det var mange bønder som var NS medlemmer var det få i hennes klasse. I klassen var det mange som hadde foreldre fra arbeiderklassen, og de var motstandsfolk, mange hadde vært aktive kommunister, i alle fall stemte de fleste Arbeiderpartiet. Det var store klasseskiller i lille Torsnes.

Olav var som nevnt borte i 7 måneder i 1947. I hans «mappe» står vitneutsagn fra lærer Molnes, Nes skole i Torsnes; «Nei, Olav Korseberg hadde han ingenting å utsette på. Han hadde ikke gjort noe galt», selv om han var ordfører under en del av krigen. Jeg vet ikke hvor lenge. På grunn av så godt skussmål av lærer Molnes, ble pappa også sluppet fri mye tidligere enn først avsagt dom. Mamma hadde også sent en søknad om fritak på grunn av hennes handicap! Tilsammen ble det ble godtatt og han kom hjem. Vår gårdsgutt Knut og mamma hadde et veddemål om hvilken ukedag Olav ville komme hjem på: De veddet en 25 øring med hull i! (hullet var viktig, ant. en gammel 25-øre). Den som vant fikk 25-øringen. Mamma hadde fortalt Johan Kjøningsen en gang, men han husket ikke hvem det var som vant eller tapte. Vi kan snakke om «de små gleder» i en vanskelig og spennende tid!

JORDSKIFTEVERKET - UTSKIFTING

(Jeg kan ikke tidfeste om det var før eller etter krigen, antakelig etter krigen.)

Pappa hadde i alle år irritert seg over at delingen av eiendommen medførte mye oppstyking og mindre teiger. Han bestemte seg for å rydde og bestilte Jordskifteverket til å skifte ut og rydde opp. Retten talte og det ble ryddet. Det ble det veldig dårlig mottatt på nedre Korseberg, men onkel August kunne ikke gå imot rettsavgjørelsen. Min venn fra Torsnes, Johan Kjøningsen, (f.1940) husker enda godt, at det nærmest var uvennskap. Jeg kan huske et anstrengt forhold, men vet fremdeles ikke nok om saken, men jeg tror at A-løkka, på nedsiden av hovedveien ble lagt til oss.

Onkel August var så sint at han sprang etter pappa med øks og truet han. Pappa var raskere. Det roet seg etterhvert og familiene var i lag hos hverandre, det var vanlig høflighet å invitere naboene, men det var nok trolig etter onkel August var død. Tante Gina levde jo flere år etter. Hun kom imellom gående opp til oss, satt på kjøkkenet, pratet, og fikk kaffe. Det var koselig. Jeg fikk en søt sølvring med rød sten til bursdag en gang. Tror jeg var 8 år.

GODE NABOER

Naboen på Holm, gamle Anton «Skolstun» -(Skolestuen se bok 1), kom ofte gående, satte seg på verandaen og ville prate. Lenge. Han hadde bodd i tidlig tid på Holm skole, derav tilleggsnavnet. Etter eftasvøl kom han og ville snakke om gamle dager. Helt til pappa begynte å røre på seg. Det var tid for fjøset og flere gjøremål. Men det var trivelig å snakke om gamle dager. Det var ikke så mange igjen å snakke med, om gamle dager, for gamle Anton. Etter Anton kom ofte Alf Lilleborge. Spaserende med sin fine spaserstokk med sølvhåndtak, som han slang elegant foran for hvert skritt. Alf og Margit var naboer over skauen. Alf var pertentlig og alltid allergisk for Burot. Alf var ofte organist i kirken og god på pianoet. Og han dirigerte menighetskoret med damene på gitarer, på Lokalet på Veel. Pappa ertet han ustanselig. Alf hadde vært kommunekasserer og vært kirketjener i Uranienborg kirke og kom tilbake til Torsnes. Det var gjensidig replikkveksling og ingen av dem ble uvenner selv om begge ertet. Det var et godt forhold enda så forskjellige de var. Og vi syntes pappa var litt fæl, men Alf kom tilbake. Rart det der med gamle venner, de tåler mye. For det var ikke i ondskap med i bildet! Da var de gamle begge to. Og pappa hadde en viss medlidenhet, for Alf ble jo gift med Margit!

GJERDING

Å gjerde var en langvarig jobb. Jeg var ofte med han for å holde brekkjernet til å stramme piggråden, til han fikk slått inn hempene. Det var alltid så koselig, kuene skulle ut i det grønne. Jeg husker jeg alltid leide han da vi gikk ut. Vi fikk tid til å prate. Men det var det stort sett jeg som ville, pappa var mye stille, men han svarte jo imellom. Han var ingen pedagog som forklarte mye. Jeg ville alltid så mye, hadde lyst til det og det, da sa han: «din vilje ligger i min bukselomme og den bestemmer jeg over». Han lo og jeg freste! Sånn dialog hadde vi. Mye artig. Jo, i det lange løp fortalte han ganske mye. Ellers hadde jeg nok ikke hatt så mye å skrive om!

Pappa var en skogens mann. Så fort han hadde litt ledig tid, gikk han til skogs. Særlig søndagene. Skogen var hans kirke. Og det godtok mamma. Noe annet hadde ikke virket heller. Det var harde vintre på 1950-tallet. Mye kulde og mye snø. Ved til fyring måtte hugges og tømmer måtte felles ned for salg og noe måtte skjæres til for nødvendig vedlikehold på gården. Det var min jobb å gå i skogen med termos og matboks. Jeg gikk etter lyden av sag og øks. Jeg måtte vampe i masse snø. Etterhvert kom motorsagen. Da hadde han noen ganger tent bål, og det var kjempekoselig. Jeg lærte å drikke kaffe uten melk. Du verden så godt alt smakte i skogen. Det var våre beste stunder.

Utpå 1950-tallet startet pappa i korpset igjen. Etter krigen. Han tok tubaen over ryggen og syklet til Skytterhuset på øvelse. Tilsammen var han 50 år i korpset. Det var flere gaver fra korpset. Gaver med inskripsjoner til hans runde dager. Forskjellige tinn vaser eller askebeger. Alle satte pris på at han kopierte notene og at han var med. Det var mange år med trivsel. Bilen ble jo tatt i bruk til øvelsene etterhvert. Mamma knurret litt over bensinutgiftene, men sa ikke mere. Jeg merket meg hva han sa: «Alle bør ha en god hobby og den må koste no'». Det ble også en fin løsning at fetter og nabo Gabriel og pappa kjørte hver sin gang til øvelsen. Det var veldig rørende hver gang 17. mai toget gikk fra kirken, passerte Korseberg, og pappa gikk bakerst med den store tubaen. Vi fikk korpsmusikk inn i livet tidlig og er like rørt og påvirket hver gang jeg hører korps.

Pappa fikk roligere dager etter at Synøve og Ingvar overtok gården. Han syntes det var ganske rar

følelse når han kunne få penger inn på konto uten å gjøre noen verdens ting. Han fikk pensjon! Men han fortsatte jo som før. Gikk bare mindre i fjøset. Mens han hadde hestene fikk han sansen for å sette seg på hesteryggen for å hente kuene. Det syntes han var en fin måte, han orket ikke å gå så langt. Han red «barbak» som vi sier, vi hadde aldri sal. En dag måtte hestene bli borte. Den dagen var pappa helt stille. Helt stille. Det var en sorgens dag i taushet. Hestene var yndlingsdyrene på gården. Kuene var han ikke særlig begeistret for, men alle gårder måtte ha den inntekten og vekselbruk med gras og korn. Så lenger pappa levde, slo han gress rundt om med låen. Særlig ned langs veien var det alltid slått og fint. Pappa var en utpreget ordensmann. Alt verktøy lå eller hang sirlig. Igrunnen var han et «pettimeter». Veldig sur hvis han fant ting i uorden. Og det hendte, med barnebarn på gården. Jeg kommer ikke inn på det som var en prøvelse i orden for oss andre. Men mamma var likedan. De var helt enige.

Pappa var veldig fornøyd med svigersønnen på gården. Det var liv og røre også med tre gutter. Hver sommer fikk han 2-3 av mine barn der også. Når det var for mye prat og uro, gikk han inn til seg sjøl for å lese. Han var tilhenger av mye ro rundt seg. Da gikk han. Jeg må ta med at han likte seg veldig godt i Pensjonistforeningen i Torsnes. Der fikk han treffe gamle kjente og fikk prate om gamle dager. Det ville ikke mamma, og jeg tror han syntes det var helt greit å være alene der. En periode i flere år dro han også til Borge ungdomsskole for å svømme. Det hjalp godt på den gamle slitte ryggen hans. Han gikk etterhvert veldig bøyd og ble fornøyd med en rulatur. Han kunne gå tur så langt han orket, bort i myra, og så sitte på rulaturen når han måtte hvile.

Det er ikke noe rart at pappa ble veldig slitt i ryggen. Vårann og skur kom og gikk. I alle år fra han var ung. Det var et hardt slit. Først måtte vi såte høyet og når det var tørt, løftet han halve høysåtene av gangen opp på høyvogna. Det husker jeg som et slit. Vi satt på toppen og måtte trække lasset, inntil han la på den lange stanga, som bandt hele lasset sammen, langs etter. Vi holdt oss fast og ble kjørt inn. Med såre og oppstukkede legger. Men det hadde vi ikke tid til å kjenne etter før til kvelden. Alle som har drevet gård, vet alt om disse glovarme somrene som hadde deilig høylukt. Og jeg hentet iskaldt vann i ila i skauen. Blandet med ripssaft. En sommer fikk Synøve overtalt pappa til å kaste skjorta. Han ble nemlig veldig brun der skjorta ikke var. Armene og ansiktet var mørk brune. Han var jo mørk i håret. Det ble med den ene dagen. Stakkar, han ble helt forbrønt over hele ryggen. Vannblemmer over hele. Lidelsen lyste i stillhet og vi holdt oss på avstand. Men Synøve smurte han så godt hun kunne. Aldri mere av med skjorta. Det var galskap.

Da tiden hadde kommet for å selge gården til min søster og svoger, var det mere greit for pappa enn for mamma, så hun fikk beholde de 20 hønene og hønsehuset, og fortsatte å selge egg. Pappa kjøpte kraftforet. Som han sa. Vi hadde i alle år solgt egg til Forsvarets messe i Gamlebyen. Frida Haug fra Holm var kokke der, og gammelkjent. Da gårdsdriften var over, syntes mamma de fikk litt for lite å snakke om. Hun begynte å lese mere. De leste alltid avisen på kjøkkenbordet. En gang imellom, når vi kom, luktet det sterkt av klor, da hadde hun vasket voksduken ekstra, med klorin. Når de ikke leste, og når de ikke snakket sammen, holdt de hverandre i hånda over kjøkkenbordet. Det var ganske rørende å se. Kjærligheten holdt i gode og onde dager. Det hadde vært rikelig av både sorger og gleder i livene deres. Men størst av alt, tross alt, var kjærligheten!

Pappa røykte pipe. Han tok røkepauser imellom, da satt han enten på en krakk i fjøset eller han satt på verandaen. Han støttet begge albuer på knærne og koste seg med pipa. Da var han ferdig med fjøsstell og annet, da var det tid for ro.

Pappa var usedvanlig flott å se på. Høy og stilig. I alle større lag tok han på seg smoking. Den siste smokingen ble arvet av Torbjørn barnebarnet. Aud Sorknes sa alltid at han liknet på en gresk skipsreder. Vet ikke hvorfor sammenlikningen, men, nei, han var ikke en vanlig gammel bonde. Han

var flott.

Pappa Olav døde da hjertet hans var utslitt, den 29. juli 1986, på Olsok, dagen for slaget på Stiklestad og Olav den Helliges fall og død. Det var en uhyggelig dag. Det tordnet og lynte i alle fire himmelretninger. Pappa ble 84 år gammel, han sovnet stille og rolig med Synøve og meg tilsted, og med sine svigersønner Ingvar og Ludvig. Både Synøve og jeg kunne godt tenkt oss å ha hatt pappa i mange år enda, i rullestol, om det så var. Han var en veldig snill mann. Takk for følge. (Kilde: også Synøve)

THOMAS FERDINAND KORSEBERG

Født 9. desember 1875 på Korseberg og døde 22. mai 1946 samme sted.

Sønn av Karen Henriksdatter og Olaves Beronius Gabrielsen

«Hvis noen skal komme til Himmelen på gode gjerninger, så er det far Thomas» - sa min mor Julie flere ganger. Han var ikke som en «svigerfar», vår farfar. Han var alltid som en Far.

Brudebilde av Ida og Thomas

Så mye mer er ikke å si om hans person. Han var tålmodig, snill og ettergivende. Vår farfar ble født i det gamle hovedhuset som ble revet på nedre Korseberg. Det som hadde jordgolv på kjøkkenet. Eldste barn var søster Grethe Olava født 1874. Så kom THOMAS 9. desember 1875. Deretter kom lillesøster Antonette født 1882, men som døde allerede 1885 av halsesyke. Det vil si, det var difteri som ble kalt halsesyke. Det var epidemi og mange døde i Torsnes på den tiden. Yngst var August Jørgen som ble født 1886 – 1962. August var oppkalt etter onkelen som døde av kreft bare 28 år gammel. August overtok det som ble nedre Korseberg. Olav antok at Grethe Olava ikke var enkel. Hun var gift 3 ganger. En av mennene, tror nr. 2, tok livet av seg. Hun fikk en datter, Alfild, med sin siste mann, handelsskolelærer Trønnes. Han drev egen handelsskole i Oslo. Alfild var mye på Korseberg, hun døde ugift og uten barn.

Thomas sin ungdom vet vi ikke så mye om, han arbeidet jevnt og rolig med å hjelpe far Olaves på gården. Bestefar Gabriel var død 1874, 72 år. Thomas møtte han ikke. Gården

var jo full størrelse før delingen. I tiden fram til 1900 var nok en helt vanlig ungdomstid. Det var

ungdom rundt på gårdene som samlet seg og Thorsøkilens Bad kom i drift. Der var det underholdning og liv. I hans ungdomstid kom det slekt fra Sørlandet. Hans tante, Grete Sofie, ble skilt, flyttet fra Sørlandet og bosatte seg på Østlandet. Hennes sønn, Thomas Thorsen, ser vi ble fotografert i Fredrikstad. Antakelig konfirmasjons foto. Det var mye besøk av familie fra bestemor Karens side også, familien Skalle kom i flere år, også etter hennes død. Ellers holdt de sammen med slekten fra Ødegård og det var mye snakk om slekten i Ullerøy, både på Gabriels side og Berthe sin side. Mye familiebesøk. Det viser alle kort til jul og påske.

Thomas Korseberg

Thomas var 25 år da Ida kom til Torsnes som nyansatt distriktsjordmor. Hun fikk leilighet i Holm og veien var kort mellom Holm og Korseberg. Det ble en stor og hyggelig overgang. Tiden var inne til å stifte familie. Det gikk nok litt fort, bryllupet sto den 31. desember 1901, og Olav ble født 26.mai 1902. Med Ida ble det en meget stor omgangskrets både i Torsnes og Fredrikstad. Det ser vi på alle kort og brev som ble samlet. (Min og Synøves store samling)

Thomas på sine eldre dager

Så ble det far Thomas sin oppgave å bygge opp en helt ny gård; øvre Korseberg, som jeg har forsøkt å beskrive i pappas historie. Skrevet litt på forskudd. Han fikk han en stor oppgave ved at alt måtte bygges nytt. Men hovedhuset sto ferdig. Ved delingen ble potetkjeller og smie hørende til øvre Korseberg. Den gamle potetkjelleren har en flott granitt mur og er stor. Den store gårdsdammen, også kalt «jordmordammen» etter at mor Ida kom til gårds, ble heldigvis tilhørende oss på øvre Korseberg. Barn ble fortalt at babyer ble hentet i denne dammen, derav navnet. Den store dammen ble min store glede i hele barndommen. Om sommeren satt Synøve og jeg på kanten og vasket beina etter lusing, og på isen om vinteren lå jeg på magen og studerte livet under isen, når jeg var så heldig at det var klar stålis. Ellers aket jeg fra Smia og nedover og ut på dammen. Det var alltid mye vann og is før det ble grøftet i skogkanten.

Thomas jobber på åkeren

Som jeg har skrevet om i hans far Olaves sin historie var det mye sang og musikk. Far Thomas var med å starte Bondemusikken ca. 1900. Der var han aktiv med trombone, trombone med klaffer, til korpset ble slått sammen med arbeidermusikken etter 1.verdenskrig. Da overtok pappa og onkel Josef der, med tuba og kornett. Det er et fint bilde av

Thomas og søster Grethe Olava

korpsset i 1921. Livet hans gikk sin gang og far var et mellomledd mellom far og 2 sønner. Onkel Josef var aldri så interessert i landbruk. Det ble fruktdyrking han drev med på Hvaler. Mor og far hadde tilbudt han å kjøpe gård, men han sa nei takk. Han hadde det bra på Sørenskas på Kirkøya. Sammen med tante Thora og etterhvert Ole Tormod og Tove. Oppe på fjellet kan vi se noe av Svinesundbroa. Og kan peile inn Singløy, der bestefaren Olaves var født.

Telefon kom til Korseberg cirka 1905, det var nødvendig på grunn av jordmor arbeidet. Telefonnummer 9928 – i mange år. Det vil si den 28. telefon i Torsnes! Strøm ble lagt inn ca 1920. Da ble den nydelige prismekrona i penstua bygget om fra parafin til strøm. To fine parafin lamper trengtes ikke mer og ble sent til Djupvik, der mor Ida kom fra, til søster Amalie. Det er så koselig å se den ene henge over kjøkkenbordet hos Arvid og Kristin. Arvid var nevø av Ida. Det skjedde store forandringer i de årene som det kom strøm og telefon. Men de måtte bære inn vann - og ut. Huset sto på fjell og det tok mange år til noen turde å skyte bort fjell under huset. Da ble det noen sprekker i vindusrutene. Men huset sto!

Familien ble altså først:

Olav Karsten (1902-1986), gift med Julie Helene Høyum (1909-2001) med barna Synøve (1936-) og meg (1942-). Våre historier ligger til selve gårdshistorien fra Bok nr. 3 og på nettsiden.

Paul Josef ble født 8. januar 1904 – døde 21. februar 1985, (oppkalt etter Paul Olsen Djupvik i Lyngen (1818-1892), Idas far og Josefs bestefar). Josef giftet seg med Thora Josefine født 29. september 1904- døde 21. september 1963, fra Sørenskas på Kirkøy, Hvaler. De fikk barna Ole Thormod Korseberg (15. november 1933 – 9. oktober 1990) gift med Klara Midtbø, Grimstad Tove Ida Syversen (29. juni 1936 -) gift med Erling Syversen, Sarpsborg.

Hjørdis Ingeborg Høyum født 11. mai 1905 – 19. november 1969. (tante Hjørdis var oppkalt etter mor Idas mormor Ingeborg, fra Luster- til Djupvik i Lyngen, fungerende jordmor, se Gården Djupvik). Hjørdis ble gift med Anton Sverre Høyum (12. april 1903- 25. september 1983) til gården Grimstad, bok nr 1 side 83. De fikk barna:

Inger Sofie født 1929 -) giftet seg med Arve Holm fra Torsnes

Anders født 1930 og døde 16 år gammel 1946.

Erling Sverre Høyum (12. april 1933 -) gift med Gudrun Dahl (21. juni 1935-) overtok gården

Helge Øyvind (født 1942-1984) gift med Vigdis.

(Alle etterkommere er skrevet i selve gårdshistorien om Korseberg. På nettsiden www.Korseberg.com)

DØDEN KOM FORT

Den 2. mai 1946 døde far Thomas.

Det var under våronn arbeide på jorden at far Thomas falt om med hjertestans. Pappa og Anker Kjøningsen var der. Det var også Johan, Ankers sønn.

Far falt om på jorden og pustet ut i mammas fang på bakken. Hun hadde strevet seg bort der med stokken. De hadde båret han opp i veien til Trangsmyra, like bortenfor stallen, der de store steinene ligger, de som likner en motorsykkel, og som vi alle har sittet på i leken om å kjøre. Både Synøve 10 år og Johan på 6 år husker alt sammen. Livet tok slutt der på veien.

Anker skulle være med å bære kista i begravelsen. Han hadde ikke dress og mamma Julie påtok seg å samle merker til dress (det var krigens system for tildeling av varer og som varte i flere år etter

krigen.) Det var svært lite varer å få. Hun dro til byen, det var ikke lett, hun hadde jo hatt slag 33 år gammel, men gav seg ikke, hun gikk til Byttesentralen for å kjøpe dress til Anker. Han var liten og tynn, og den eneste hun fant i Ankers størrelse, var en Grønn dress! Mamma syntes at Anker måtte ha en dress. Den grønne dressen hang i flere år hos Anker. Han var vel den eneste som ikke hadde svart dress begravelsen. Stakkars Anker.

Det ble en mann mindre på gården. Far lå på likstrå i kammerset i bryggerhuset til han ble kjørt til kirken for begravelse. Det ble hentet mye bjørk og pyntet rundt på gården. Granbusker ble, etter gammel skikk, plassert på to sider av oppkjørselen til gården. «Masjkalkere» var to menn, gjerne naboer, som ble høytidelig spurt om de ville være det, de skulle stå som vakt i kirkedøra. Jeg vet ikke hvem det ble. De sto på hver sin side i kirkedøra, med hver sin svarte lange stav med silkedusker, gikk opp og stilte seg på hver sin side av kista, det var en æresvakt. Der sto de til kista ble båret ut og fulgte etter kista til gravplassen. Det var en veldig gammel skikk som har blitt borte. På Korseberg ble det dekket til bevertning ute og inne som skikken var til minnesamvær. Menighetsmusikken spilte og sang. Alf Lilleborge dirigerte. Han var nabo og min fadder til dåpen. Far Thomas Ferdinand gikk over i historien og ble sterkt savnet.

Ved Thomas Korsebergs begravelse (Solveig er den lille jenta til venstre)

OLAVES BERONIUS GABRIELSEN KORSEBERG

Født 24. februar 1845 på Singløya og døde 3. mai 1913 på Korseberg
han var sønn av Gabriel Iversen og Anne Kirstine Larsdatter

Skrevet av Solveig Korseberg

HISTORIE OG REFLEKSJONER OVER OLAVES SITT LIV OG OVER HANS FORELDRES LIV OG LEVNEN

OLAVES BERONIUS

Da jeg fikk foto av oldefar Olaves og oldemor Karen, (et foto av originalt stort bilde som henger hos Arne på nedre Korseberg), fikk jeg lyst til å skrive, først om oldefar Olaves, og deretter oldemor. Oldemor Karen har jeg også skrevet om i MINE FORMØDRE under på siden ??.

Historien som jeg vil trekke ut er fra Gårder og slekter i Borge og Torsnes, (bind 3, side 428), er slektshistorien og i tillegg reflektere over deres liv og levnet. Likedan vil jeg skrive historie om Olaves sin far Gabriel Iversen og hans foreldre, Anne Kirstine Larsdatter og Iver Olsen Grinerød.

Olaves og Karen

Jeg kjente jo ikke oldefar, som døde 3. mai 1913, men jeg føler at jeg kjente han litt da pappa Olav snakket mye om han. Pappa var 11 år (onkel Josef var 9 år og tante Hjørdis var 6 år) da oldefar Olaves døde. Alle 3 var jo født og bodde sammen med besteforeldrene i hovedbygningen til de flyttet opp i den nye kårboligen. Ikke rart at pappa særlig, hadde gode minner om bestefaren. Bilde av han og oldemor Karen var nok tatt i 1912, samme dag som tante Gina og onkel August giftet seg. De har ihvertfall samme antrekk. De er fine og stilige på bildet. Oldefar var svært stolt over å ha bygget to hus. Hovedhuset i 1900-1901 og kårboligen, skulle bli, som ble bygget 1907. Det ble der

far Thomas og mor Ida med sine tre barn flyttet inn. Og som ble mitt hjem. (Tenk også over at Olaves sin farfar Iver Olsen døde i 1812, akkurat 100 år før!)

Olaves Beronius ble født på Singløya, av foreldrene Gabriel Iversen født 1802, død 25. mai 1874, og Berthe Nilsdatter Ødegård. Berthe var født 1804, døpt 24. juni og døde 27. oktober 1890, av lungebetennelse. Gården på Singløya ble kjøpt av Gabriel – og Berthe 1832. Olaves ble født 24. februar 1845, ble døpt den 24.3.45 og konfirmert i Hvaler kirke, den gamle stenkirken fra 1100-tallet. Olaves ble konfirmert 10.7.1860 og fikk karakteren Godt. Han utflyttet fra Hvaler 6.12.1866 til Torsnes.

Olaves giftet seg i Torsnes kirke den 15. oktober 1875 med oldemor Karen Henriksdatter. Hun var født 3. oktober 1850 og døde 4. april 1936. Se hennes historie under Mine formødre.

Oldefar Olaves var nr. 6 i søskenflokken, hadde tre søstre og to brødre som var eldre. Den yngste broren, August Jørgen døde bare 28 år gammel. Han var matros. Hele søskenflokken kan leses under.

Da Korseberg kom for salg 1866, kjøpte tippoldefar Gabriel Iversen gården for 4.300 speciedaler. Han solgte siste del av gården på Singløya og står som utflyttet. Da var Olaves 21 år, og hadde allerede vært til sjøs som matros. «I 1866 er far Gabriel 64 år, mor Berthe er 62 år. Nils Fredrik er 29 år og hjelper faderen, Johan Ludvig er 25 år og er matros. Yngst er August Jørgen på 17 år og hjelper faderen» (Jentene har forlenget flyttet ut).

LIVET PÅ KORSEBERG – det gamle huset

Det gamle huset var stort og i veldig dårlig stand da det ble revet. Det var nok ikke så god stand da de kjøpte heller. Vi vet ikke byggeåret. Det var omtrent den grunnmuren som det nye huset ble bygd på som var fra før. Det hadde bodd mange mennesker der gjennom tidene. Leieboere kom og gikk. (Se gårdshistorie s. 417 mm. Tilogmed tipptippoldefar Iver Olsen (Gabriels far) og hans første kone Maria Svendsdatter. leide hus der i 1791. Da var det Sehested på Thorsø Herregård som eide 3 huder i Korseberg. Først i 1799, etter mange forskjellige leieforhold mellom herregårdene, Veelsgodset, Nes eller Thorsø herregårder, ble gården Korseberg solgt til Peder Nilsen Holm, for 1.100 riksdaler. Så er det flere overdragelser mellom far og brødre Nilsen og Pedersen. (Se Bok nr. 3 side 423 og videre.)

KANONKULER

Kanonkule fra krigen med Sverige 1808 - 1814

Da tippoldefar Gabriel Iversen kjøpte gården på auksjon 1866, tok han over en slitt gård. Men sånn var det for mange etter alle stridigheter og kriger med svenskene gjennom mange år. Da huset ble revet ca 1898, ble det funnet kanonkuler i veggene. Det var en stor kule på 2 kg og 3-4 mindre. (se bilde).

De er fra trefninger i 1808 til 1814. Kort fortalt kom svenskene inn fra Kråkerøy og inntok Kongsten festning og før 1814 hadde de tatt seg inn på Thorsø herregård. De okkuperte faktisk hele gården. Godseier Hans Angell Gude ble drept i 1814 og ble aldri funnet igjen. Det er uhyre spennende historie fra Borge Bygdebok II.

Halvdel, side 747 og utover. Men det blir for langt å ta med her. Bør absolutt leses. Trefningene fra 1808-1814 er årsaken til kanonkulene i veggene. Og at huset var beskyttet visst godt, etter mange reparasjoner. Eier på den tiden var Peder Nilsen Holm. Pappa Olav fortalte at det var

jordgulv på kjøkkenet. Det vil si, hans far Thomas (f. 1875-1946) med søsken ble født, levde og vokste opp med jordgulv. Det var det far Thomas som hadde fortalt. Det var ikke greit, og det ble jo nødvendig å gå til det skritt å bygge nytt. Men da var søskenflokkene voksne og de som var igjen bodde nok i bryggerhuset (som er fra 1830) under byggingen. (Jeg minnes sjøl at jeg syntes det var kjempekoselig å komme inn bryggerhuset der da tante Gina hadde vasket og ryddet. Dette bryggerhuset kan jeg drømme om enda. Alle folk bodde jo i bryggerhus gjennom hele sommeren, for å male gulv og vaske ned tak og vegger i hovedhuset. Dessuten var kjøkkengulvet i bryggerhuset ofte støpt eller stensatt så det ble ganske kjølig).

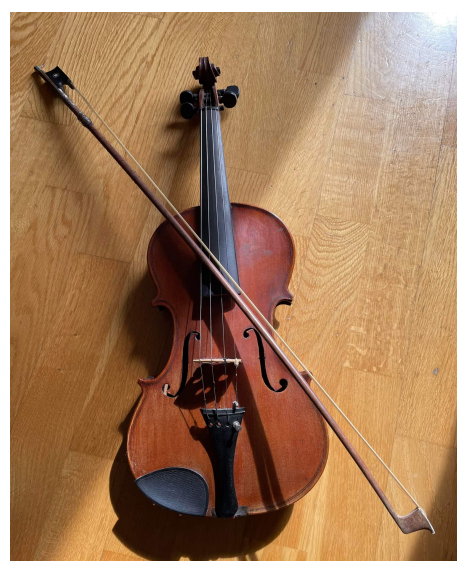
UNGDOMMENS TID OG LIVET PÅ GÅRDEN

Bilde av fiolin?

Det var mye liv og hygge i tiden tippoldefar (1802-1874) og oldefar (1845-1913) levde. Oldefar Olaves spilte sjøl fiolin og brødrene sang firstemt da de var sammen. De hadde gode evner til å legge på stemmer!

Olaves og søstrene Juliane Marie og Grethe Sofie

Olaves spilte fiolin

Broren Nils Fredrik giftet seg i 1875 og flyttet bare til Sorgenfri på byens marker, og kom ofte på besøk. (Se under om hans liv). Broren Johan Ludvig giftet seg i 1871 og bosatte seg i Holm. Johan Ludvig var ofte på Korseberg og sang visstnok godt. Johan, som var skuteskipper og var til sjøs, da drev hans kone Kathrine Pedersdatter – tante Trine – spisested for arbeidere og sjøfolk som ankom bryggene i Holm. Der var også teglverk og utskiping av stein. (s. 202 bok 1) De hadde fått skjøte på tomt i Holmsdalen 1874 og bygde nytt hus. Et stort hus som senere ble overtatt av Ernst Weel. Tante Trine var fra Oslo, og hadde jobbet som kokke på Thorsø herregård før de giftet seg. Senere i 1880, solgte de huset i Holm og flyttet til Gamlebyen og åpnet spisested der. Pappa snakket mye om den gode ertesuppa, den var berømt. Familien på Korseberg rekvirerte stedet hver gang de var i byen. Da var det gratis ertesuppe! Pappa var 6 år da onkel Johan døde, men han husket jo fra tidlig alder. Jeg har ikke sjekket når tante Trine døde, men Johan Ludvig døde i Gamlebyen 25. oktober 1908. Tante Trine levde mye lengre, siden pappa snakket mye om ertesuppa med godt brød, etter mange besøk. Johan og Trine hadde ingen barn selv.

OM JULIANE MARIE GABRIELSEDATTER BERTHELSEN

Olaves sin søster Juliane Marie (som var født på Verket, under Thorsø, hadde giftet seg med matros Arnt Severin Berthelsen Gjurd på Hvaler (-1828 - 20.11.1880) den 25.3.1855 i Hvaler kirke. Han døde i en drukningsulykke da han falt overbord i Mossesundet. De var selveiere på Gjurd vestre (Tuten) på Kirkøy. De hadde 7 barn. Ved skifte 1883 ble bruket overdratt Juliane. Hun drev gården til 1891, men overdro til sønnen Syver. Det står at hun solgte, i Hvaler bygdebok. Historien er at er

at han senere «skrev på» , altså kausjonerte, for en annen, uten at Juliane visste det og de måtte gå fra gården. De greide ikke forpliktelsene. Der var sønnene Nils Julius og Martin Ludvig på gården pluss en gjetergutt Aksel, som ikke hadde arbeide. Syver flyttet til Torsnes 1898. Det gjorde også Juliane, antakelig i 1896. Da flyttet de til Holm fattighus. Det var svært dårlige tider og «Alle 3 gikk hver søndag til Korseberg for å få middag. Mor Karen toet sine hender!» Ble det skrevet. Juliane døde 28. februar 1910 som fattig i Holm.» (Sitat Olav Korseberg og Alfild Trønnes.) Stakkars Juliane Marie Gabrielsdatter. Det står også skrevet at Juliane døde på Korseberg hos broren. Det er usikkert.

Historien om Juliane Marie hørte absolutt med til livet på Korseberg.

(Se ellers side 194 i Gårdsbok nr. 1 om Syver Arntsen med etterkommere. «Tøkke slekta te Korsebærg» sa Signe `te Syver alltid! Jeg har to søte bilder fra Juliane som var gitt til Olav og Josef, som da var små. Altså ca 1905-6. De prydet alltid en vegg i Bryggerhuset. Signe var noe for seg sjøl. Det står i Bok 1 at hun var gift med en Nils fra Kråkerøy. Han dro til Australia og kom aldri tilbake! Ikke så rart for oss som kjente Signe.)

Arealet på Korseberg i 1875 var 200 dekar jord og 200 dekar skog. Besetningen var 4 hester, 7 kuer, 6 kalver, 9 sauer og en gris. Da drev Olaves gården sammen med broren August Jørgen. Olaves fikk skjøte på gården fra sin mor Berthe og sine medarvinger i 1877.

I gammelt skriv fra Kirsten Skallegård har hun skrevet at «Olaves Korseberg var mye brukt i bygdas styre og stell, sammen med hennes far Ole Skallegård.» Men Olaves dugde ikke til revisor, som det står skrevet. Olaves hadde en røff form å snakke på. Som vel de fleste som hadde vært til sjøs hadde. Han var nok matros, selv om det ble sagt at han var styrmann. Her er delte meninger. Olaves sin tid som sjømann var ihvertfall ombord på de store seilskuter.

Sjoulken

«På Korseberg bodde en styrmann som hette Olaves Garielsen og var fra Hvaler, men kalte seg Korseberg. Han hadde nok vært en dyktig sjømann, men han var ikke noe særlig bokholderkyndig. Han ble et år valgt til revisor i meieriet og møtte opp for å se på bøkene. Etter å ha studert regnskapene en tid, ropte han på bestyreren: "Hei, Laurits, å er efor en tater den Per Balanse som har levert så mye mjølk? og transport- transport, det må da være måte på til kjøring? Varamann ble innkalt!"

De to gamle sjoulkene Johan Holm og Olaves Korseberg var på sett og vis dyktige gårdsbrukere, men deres lyst stod nok i alle år til sjøen, og fisketurer var livet for dem. Så snart Johan hørte at makrellen var kommet inn i Singlefjorden, gikk han ut på tunet og vifta med armene mot Korseberg til han fikk svar, og snart etter kom han Olaves ned Korsebergbakken med fiskekorg og mattine. Konene deres var nok ikke særlig glade for alle disse turene, for det kunne være fint høyvæ'r, og sønnene var smågutter. En gang ble Boel veldig ergerlig da Johan gikk og sa: "Den fisken du får denne gang, skal jeg på ta meg å steke på baken". Neste kveld kom Johan inn på kjøkkenet med 60 makrell. "Nå Boel", sa han, "nå tenker jeg du skal bli temmelig sår i ræva".

En annen gang de to lå og fiska ute ved Singløya, måtte Johan løse buksene. Da Korsebær'n fikk se at Johan satt på esinga, reiste han seg opp og ropte: "Nei, gale meg, Johan, pass deg. Jeg dret sku bort 30 kroner nede på Vaterlandskaia en gang".

Korsebær'n var en dag nede ved brygga da melbåten til Moss Aktiemøller kom inn. Det hadde jo mange ganger vært nye større båter ved brygga, men skipperen, en liten sprett, bråka fælt da de skulle legge til og ropte: "Det fins jo ente vann idenna bekken!". "Det er vel vann nok til den vesle bøtte di", svarte Korsebær'n. Så trettet de en tid til Korsebær'n ble så vred at han reiste seg i sin fulle høyde og ropte med sin mektige røst: "Jeg er født på e øy ute i havet og ble båret til dåpen i e fiskekørr, og jeg har fart på alle verdens hav før du dret på jorda." (Asbjørn Thorstensen)

Hans fast uttrykk var «gale meg»- ble det sagt - det var jo ikke det verste!(meg)

Siden våre oldeforeldre, min farfar og far var svært stolt av det nye store huset, velger jeg å skrive av beskrivelsen av det nye våningshuset på nedre Korseberg fra 1900.

»Huset har enkelte trekk fra tidlig sveitserstil ved at bygningskroppen er utpreget langstrakt og har et forholdsvis horisontalt preg. Dette er muligens i like stor grad et resultat av romsligheten på et landsens gårdstun. Vinduene er strengt symmetrisk plassert, to på hver side av midten. De er firedelte såkalte krysspostvinduer som er kjennetegn på høysveitserperioden. Det innebygde bislaget midt på fasaden har spisse buer og små ruter med diagonalmønster som leder tanken hen på middelalderarkitektur.» S. 431.

Jo, de var nok stolte av den nye kårboligen også, selv om den var halvparten så stor, så ville den være stor nok til de gamle. Beskrivelsen er ikke annet en «typisk sveitserstil» Jeg hadde likt å vite hvem som var byggmestere!

GABRIEL IVERSEN

(Far til OLaves)

Født 1802, døpt 15.august i Skjeberg – døde 25. mai 1874 på Korseberg

Han var sønn av Anne Kirstine Larsdatter fra Roppestad i Torsnes og Iver Olsen Grinerød i Skjeberg.

GABRIELS BARNDOM OG UNGDOM

Før tippoldefar Gabriel Iversen kjøpte Korseberg, skriver jeg om den delen av historien vi kjenner.

Gabriel var født på gården Grinerød i Skjeberg 1802, døpt 15.8.1802. Man kjører opp hele Skjebergdalen, ved Ise, for å finne gården.

Det var under de stadige trefninger mellom Sverige og Norge at Gabriel tok tjeneste på Borge (Tøllebørje, ved Borge kirke) som var skysstasjon. Han var da 12 år gammel. (Ifølge min far Olav.) Da Gabriels far Iver døde 1812 giftet hans mor Anne Kirstine seg snart etter med Ole Christiansen Nybøle. Hun var født på Roppestad i Torsnes 1781, døpt 17. juni – døde 18. april 1863 på gården Nybøle. I 1822 kaller Gabriel seg for Nybøle. Som nevnt skysset Gabriel svenske militære mellom Torsnes, Borge og Fredrikshald.

KONFIRMASJON I TORSNES KIRKE

Året 1817 og vi kan tenke oss til konfirmasjonssøndagen i Torsnes kirke. Gabriel var født på Grinerød og ble døpt i Skjeberg kirke 1802, men han ble altså konfirmert i Torsnes kirke. Moren Anne Kirstine var da blitt gift med Ole Christiansen Nybøle. De var i kirken og kanskje ble det en liten markering i hjemmet på Nybøle etterpå. Nybøle lå under Thorsø herregård på den tiden. Gabriel var 15 år og hadde allerede hatt jobb som skysskar. Så ble han stallgutt på Thorsø herregård. Da var han allerede godt kjent og trent med hester. I 1825 betaler han 60 shilling i skatt som stallgutt på Thorsø.

I 1828 står Gabriel som fadder for sønnen til Jørgen Nilsen Ødegaard. Gabriel hadde nok kastet sine øyne på Berthe på Fedje Ødegård. Han var 26 år da og Berthe (hun var født 1804, døpt 24. juni) var to år yngre og 24 år. De giftet seg 17. mai 1829.

(Berthes historie ligger under Mine formødre)

BRYLLUP I TORSNES KIRKE DEN 17. MAI 1829

Tippoldefar Gabriel giftet seg med tippoldemor Berthe Nilsdatter Ødegård (døpt 24.6.1804) den 7. mai 1829, altså 27 år gammel.

Det var strid omkring datoen 17. mai i 1820 årene. Da hadde vi felles konge med Sverige, og svenskekongene likte ikke at nordmennene feiret frigjøringsverket på Eidsvoll på denne datoen. De ønsket at nordmenn skulle feire 4. november i stedet, dagen for unionsverket med Sverige. 17. mai var derfor en vanlig hverdag på denne tiden, og i 1829 ble det feiret bryllup i Torsnes.

Gabriel var husmann på Thorsø herregård på plassen Verket (navn etter gammelt teglverk på Thorsø. Ved Verket ble det produsert taksten). Han var husmann og stallgutt på Thorsø i 1814 og fram til han kjøpte gårdparten på Singløy 1832. Det står oppgitt i Hvaler bygdebok at han hadde vært en tid i Onsøy. Det var i 1814 at godseier Hans Angell Gude ble myrdet og forsvant sporløst. Han ble aldri funnet igjen. Se historie for Thorsø. Det er en spennende historie. Svenske soldater hadde inntatt herregården. Gabriel arvet en hvit selskaps vest etter godseieren, da det ble ryddet etter han. Dessverre var sølvknappene sprettet ut, men vesten er hel og fin og lagret på Korseberg. Gabriel hadde jo allerede hatt jobb som kjører av svenske soldater mellom Torsnes, Borge og Fredrikshald og var godt kjent med hester. Det passet han å være stallgutt.

Det første barnet, Juliane Marie, ble født 26. november 1829 på Verket, mens Gabriel var husmann og stallgutt. De andre barna ble født på Singløy. I 1832 flyttet familien til Singløy under Hvaler,

Barn:

1. Juliane Marie Bertelsen (26.november 1829 på Verket, Thorsø – 28. februar 1910 i Holm eller på Korseberg. Hun var gift med Arnt Severin Berthelsen Gjurød på Hvaler (1828-20. november 1880 i en drukningsulykke). De var selveiere på Gjurød vestre (Tuten) på Kirkøy. Barn: Olava Bolette (13. juli 1855), Bernhard Gregert (28. august 1857), Syver Albin (8. februar 1860), se bind 1 side 193, Oluf Simon (18. februar 1863), Arnt Magnus (16. april 1866), Nils Julius (30. oktober 1869), Martin Ludvig (11. november 1872).

2. Anne Kirstine Hansen (4. juli 1832 på Singløy), gift 14. november 1856 med garvermester Hans Petter Christian Hansen (1823 i Skjeberg). De flyttet til Halden, senere til Fredrikstad. I 1865 bodde familien i gården til Sander Johansen Lia i Forstaden, Fredrikstad. Barn 1865: Anine Hansine (1858 i Halden), Engemand Gotfred (1862 i Halden), Cigevart Bernart (1864 i Halden). I 1875 bor alle i Sarpsborg.

3. Grethe Sophie Thorsen (23. august 1834 – 1880), gift 14. november 1856 med styrmann Greger Thorsen Dypvåg. (1824-1906). Flytteattest for Grethe Sofie og Greger Thorsen er er 1856. Borgerbrev til Fredrikshald 14. august. I 1878, den 18. jan. utskrives ektefolkene fra Fredrikshalds menighet. De flyttet til Dypvåg i nåværende Tvedestrand kommune. Barn: Thomas Georg Thorsen (født 1861 i Halden -1917 i Dybvåg, Sundet.) Thomas giftet seg med Gundine K. Gundersen og fikk 3 barn: Thomas Gotfred Thorsen (1897-1980), Grethe Sofie Thorsen (1887-1942), Signe Marie Thorsen (1900-1967)

Egen link.

4. Nils Fredrik Gabrielsen (4. november 1836 – 1892 i Fredrikstad), var den første gutten som ble født på Singløy. Han ble døpt i Hvaler kirke. Giftet seg 9. mai 1875 med Johanne Hansdatter (9. mars 1851 i Bergs prestegjeld -1929 datter av Johanne Marie Thoresdatter fra Eidsberg og Hans Trulsen, antagelig fra Berg. De giftet seg antakelig i Berg. De bodde på Sorgenfri (Løkke nr. 62) frem til 1884 da Nils Fredrik kjøpte Solbrekke i Onsøy, hvor han døde. Johanne giftet seg igjen med skolelærer Ole Karlsen Brudevold. Barn: Harald Nilsen (31. mai 1875), Bernhard Marensius Nilsen (16. november 1877), Dikka Albertine Nilsdatter (1. mai 1881), Josefine Nathalie (29. oktober 1887). (Se slektshefte av Nils E. Øy)

5. Johan Ludvig Gabrielsen (16. februar 1840 på Singløy – 25. oktober 1908 i Fredrikstad Ø av kreft), gift 25. august 1871 med Cathrine (*Trine*) Pedersdatter (1842 i Oslo). Se bind 1 side 202.

6. Olaves Beronius.

7. August Jørgen (21. april 1849 på Hvaler – 4. desember 1877 på Korseberg (av kreft). Ugift matros.

I året 1856 den 14. november ble det feiret dobbeltbryllup i Hvaler gamle kirke. Det var søstrene Anne Kirstine og Grehe Sophie Gabrielsdøtre. Hvem vet om Gabriel og Berthe var med under vielsen. Ovenfor har jeg skrevet hvem som var brudgommer. (Jeg kan bare dvele litt om veien til kirken. Først en lang rotur fra Singløy til Skjærhallen. Så en god spasertur opp til kirken. (Det hadde vært adskillig lengre å gå/eller hest fra Ed brygge og opp til kirken. Jeg prøver å tenke meg inn.)

På Singløy står bare murene igjen etter husene der Gabriel og familien bodde.

HUSMANNSPLASSER

Det var to husmannsplasser til Korseberg. Den ene, Åsen, ble frasolgt til Lars Hansen Veel den den 17.6.1890. Lars Åsen var en høyt skattet og verdsett gårdskar for oldefar Olaves. Åsen fikk Gnr. 84 bnr 2. (En liten historie om Lars Åsen har jeg i Historen om bryggerhuset, av meg)

Lars Aasen var hardtarbeidende og en hedersmann. Han giftet seg med Hanna Bolette som var hushjelp, eller kalt innejente, hos Karen og Olaves. Hanna var også hjelpekone under fødseler og Hanna hjalp min farmor jordmora da hun fikk sine egne barn. Hanna står avbildet på bildet av det nye huset, hun har hvitt forkle på seg, sammen med Thomas og Ida, Karen og Olaves, Grethe Olava og August Korseberg. Side 431 i Gårdsboka.

Siden Lars og Hanna var viktige arbeidsfolk på Korseberg vil jeg ta med artikkelen under, som er en kulturhistorie;

«En fæl arbeidskar»

«Det store treskeverket eter kornbåndene, og etter en usynlig kamp innenfor dets gule plankevegger, risler de fine, tørre hvetekornene ned i en sekk mens halmen spruter ut gjennom et langt rør rett inn i ildgjørma midt på jordet. Foran treskeverkets grådige munn står 91 år gamle Lars Hansen Aasen og mater det uavlatelig med kornbånd. Kroppen svinger over til høyvogna og tilbake til treskeverket i seig rytme. Han får tak i et nytt nek. Det er illeggerens jobb Lars Hansen Aasen har, den er han spesialist på.

Lars Hansen Aasen har tatt mange tunge tak i sitt lange liv. Han forteller om den gangen han var med og arbeidet for sin far som var husmann under Thorsø. Det var seigt, fra klokka fem om morgenen til åtte om kvelden. I slåttén gikk vi 7-18 mann etter hverandre og høgg med ljå, tre høgg mellom hver mann, og greide en ikke å følge med, havna en i skamma i fjuskegjengen. En kun'te slå kleggen av nes engang, for da mista'n et høgg, og det var noe jeg hadde skrekk for, så var det å komme i fjuskegjengen. Nei, det er nok andre tider for arbeidsfolk nå, sier Lars Aasen som i sin tid var med å startet Demokraten.»

(Utdrag fra artikkel signert Rig. I Demokraten 19.sept. 1952. Fra Lars Akers samlinger. Det er viktig historie nå)

Den andre plassen under Korseberg ble fradelt og solgt til Hans Kristian og Helga Karlsen. Helga var en skattet og dyktig sydame for oss. Tomt 2 av 84/1 ble solgt fra av August Korseberg.

ANNE KIRSTINE LARSDATTER – Gabriels mor.

Født 1781 på Roppestad, døpt 17. juni og hun døde på Nybøle 18. april 1863.

Jeg vil gi Anne Kirstine mere plass i minnene. Hun er vår tipp Tippoldemor. Som jeg har beskrevet over, var hun tjenestejente på Grinerød hos Iver og Maria, foreldrene til Gabriel. Etter at Maria døde i 1800, giftet hun seg med Iver i 1801, og de fikk Gabriel i 1802. Iver Olsen døde allerede i 1812 og gården måtte selges. Barna var små, Gabriel var bare 10 år. Anne Kirstine hadde blitt kjent med Ole Christiansen på gården Nybøle i Torsnes. Ole var født 1785-1854. De giftet seg 9. juli 1813 i Torsnes kirke.

Anne Kirstine fikk fire barn til, de ble da halvsøsken til Gabriel.

Cristian født 5. juni 1814. Han giftet seg med Ingeborg Olsdtr. 1841, ble han tjestekarl på Balke i Rygge. Iver født 28.10. 1816. Han giftet seg med Oleane Helgesdtr. Heieren. Halvor født 14.8.1819-21.8.1819. Andreas født 3.1.1821. Han giftet seg med Christiana Thoresdtr. Kile.

Se side 496-97 i Gårder og slekter.

GABRIEL hadde fire halvsøsken på denne siden også. (De første halvsøsken er nevnt over.)

GABRIEL IVERSENS FAR VAR

IVER OLSEN – GRINERØD

født 1761 født på gården Nålum i Skjeberg av foreldrene

Ole Iversen og Berte Olsdatter. Iver døde på gården Grinerød den 18. april 1812.

Gift 1. gang med Maria Svendsdatter født 1760 på Rød og døde 1800 på Grinerød. Det ble bryllup i Torsnes kirke 12. november 1790. Iver og Maria fikk tre barn. De bodde og leide rom på Korseberg i 1791 og fikk første barn, Grete der. (side 426 i bok 3.)

Iver og Maria kjøpte deretter gården Grinerød i Skjeberg og flyttet dit. De to andre barna ble født på Grinerød. Maria fikk 3 barn før hun døde 26.10.1800, ca 40år.

Folketelingen for 1801 viser som ovenfor at «Iver var blitt enkemann 40 år og barna er Ole 1794 – 7 år (gutter sto alltid først), Grethe 1791 – 10 år og Inger 1797 – 4 år. Tjenestepike er Anne Larsdatter 20 år (altså vår Anne Kirstine som ble mor til Gabriel i neste søskenflokk. Tjenestedreng var Arne Olsen som var tambur og skomaker.» Alle barna ble da Gabriels halvsøsken)

Iver hadde- som vi vet – tjenestepike som het Anne Kirstine Larsdatter og de ble gift i 1801.

I 1802 ble GABRIEL født. Han ble døpt i Skjeberg kirke, en gammel fin stenkirke fra tidlig middelalder år 1112.

Nr. 2

i flokken ble MARIE født 1804 og døpt 21. oktober i Skjeberg kirke. Konfirmert den 3.10.1819. Kunnskap god. Oppførsel god. Bodde da hos stefaren Ole Christiansen Nybøle og moren Anne Kirstine Nybøle. Altså var konfirmasjonen i Torsnes kirke.

GABRIEL'S SØSTER MARIE IVERSDATTER

En hyggelig historie er at Marie var tipp tippoldemor til Mimmi Høkeli. Mimmi – og Jacob Høkeli - hadde den lille, hyggelige, pittoreske butikken som onkel Josef Korseberg alltid handlet i. Et lite hvitt hus som ligger ved veien til Ed, på Kirkøya, Hvaler. Vi som kom på besøk handlet også der! Legger ved Onkel Josefs nedtegnelser: (like mye for å se onkel Josefs håndskrift) Men vi vet ikke mere om Marie enn det som står her.

Jens Olsen og Anne Larsdatter	
Marie Larsdatter og Lars Olsen	Gabriel Iversen
Nils Larsen	Olaus Gabrielsen
Anders Anton Nilsen	Thore Korseberg
Nils Martin Nilsen	Josef Korseberg
Mimmi Håkeli	Ole Torodd Korseberg og Tor
Siv Berg (Håkeli)	Paul Johan Korseberg
Flekkekapet med Mimmi Håkeli	

Onkel Josefs liste (håndskrift)

Nr 3 i flokken ble BERTHE MARIE født 1808 og døpt 31. januar. Hun ble gift med Ole Syversen. Husmannsfolk på forskjellige steder. Fikk tilsammen 6 barn. Se side 426 bind 3. Flyttet til Skjeberg 1850 og i 1865 er de eiere og brukere av Løkkeberg i Ullerøy i Skjeberg. (Side 426)

Singløy

Jeg tar med eierforhold til gård på øya som vår tippoldefar kjøpte.

«GABRIEL IVERSEN, født i 1802, døpt 15. august var født på Grinerød i Skjeberg.

Han var seilmaker og kom 1832 med hustru og datter Juliane fra Borge, hvor han var husmann under Thorsø, og hadde bodd en periode i Onsøy. I 1866 flyttet han til Korseberg i Torsnes med hustru og de nevnte barna. Liste umder. (skrevet av fra Hvaler bygdebok s. 29).

Jeg tar kort med eierforhold.

«Ifølge Oslo og Hamar bispedømmes jordebok 1574- 77 hadde Skjeberg prestebol inntekten av Singløy 4 h 3 bpd i selspekk. I 1616 eide Niels Engelsvik (interessant for NE er min slekt gjennom min mor Julie) 2 h og rådde bygselen. En Iver Skjelin (i 1622 Ingrid Skjelin) i Borge eide 1 h og Claus skomaker 1 h 2 bpd selspekk. Kort etter ble gården overtatt av adelsmenn, Kgl befalingsmann over Idd og Marker len, velb Gerloff Netthorst til Ous Holleby, Evje og Holden 1625».

Hvaler bygdebok S 119, står at «1849 ble det inngått forlik mellom Halvor Gulliksen br. 1 og GABRIEL IVERSEN bnr 2 om delelinjen. Deretter forklaringer på hvordan delelinjen ble merket! Veldig detaljert! En brønn vest for hovedbygningen bnr 1 skal begge parter bruke, og Gulliksen forpliktet seg til innen 8 dg å ta bort et gjerde om brønnen på østre side og den sten som den nå var omgitt av, så de skulle bli fri adgang for begges kveg til vannstedet. GABRIEL IVERSEN skulle innen 8 dg anbringe de nevnte korshugg»

«Ved kjøpekontrakt 20.4.1866 solgte Gabriel Iversen sin eiendom med bygninger forsynt med kakkelovner, og skog for 2.500 spd til skipper Anders Andersen Skjelland. Det var nok skogen denne var mest interessert i, for han forbeholdt seg å disponere husene så lenge hugstretten varte og forpliktet seg til å hugge ut skogen innen 5 år, etter hvilken tid resten av trærne skulle tilfalle eier av bruket, da Gabriel Iversen 3.1.1867 solgte eiendommen, unntatt skogen i inn- og utmark, for 1.412,5 spd til Rasmus Melleby, se bnr. 1. For eventuelt kjøp av odelsrett skulle betales 300 spd, og Anders Skjelland forpliktet seg til å holde Melleby skadesløs for hans mulige tap i tilfelle innløsning av odel.»

«Lnr. 35B, bnr 3. var halvparten av lnr 35, m.sk . 13 7/36 lpd tg., ny 4 mk. 2 sk. Senere diverse fradelinger og sammenføyninger. Det interessante er dyrket areal (1863/67) var 50mål, derav 3 av 1, 9 1/8 av 2, 12 3/4 av 3 og 25 1/8 av 4. klasse, foruten ca 4 mål myr av verdi 25 spd. Skog til husbruk for 15 spd, til salg for 5 spd. Årlig.

UTSED: 1/2 tn. rug, 1/2 tn. bygg, 1/4 tn. hvete, 4 t havre, 5 tn. 5 tn. Poteter, 1/16 tn linfrø, 1/16 tn erter. Avl: 5, 2, 4, 20, 40 tn, 2 1/2 bpd. Samfengt lin, 1/2 tn. Ert, foruten 25 skpd høy på dyrket eng. KVEG: 1 hest, 4 kuer, 6 sauer, som det var havn til.»

Dette er i korte drag. Side 30 Hvaler bygdebok.

Jeg vil tro at det var farsarv med i historien til Gabriel, faren Iver døde 1812, ettersom han kunne skaffe kapital til å kjøpe gårdparten på «halve» Singløya året 1832. Men det var ikke halve, det var halve av halve (av lnr. 35 b, bnr. 3. «En Lars Larsen solgte 1830 halvparten av sin eiendom til Christian Olsen, lnr. 35 b, bnr. 3. Resten, av skyld 4 mk. 3 sk., solgte han 15.12.1831 for 460 spd til GABRIEL IVERSEN».

IVER OLSEN GRINERØD

(far til Gabriel Iversen)

Han ble født på Nålum i Skjeberg og døpt 6. desember 1761 i Skjeberg kirke. Han døde 28. april 1812 på Grinerød i Skjeberg.

IVER OLSEN var sønn av

OLE IVERSEN OG BERTHE OLSDATTER.

De var husmannsfolk under gården Nålum. Gården Nålum ligger vis avis Skjeberg fylkesskole/Folkehøyskole. Jeg har ingen opplysninger om deres foreldre som kanskje bodde på Nålum. Det er ikke vanskelig å forestille seg leveforholdene som husmannsfolk, med lange arbeidsdager hos gårdsfolket fra ca 1750 og ut over 1700 tallet.

GAMLE HISTORIER

Nissekampen

De to gårdene Korseberg og Rød hadde hver sin nisse. En gang var korsebergnissen på Rød og stjal høy mens rødsnissen var på Korseberg i samme ærend. På hjemveien møttes de i Trangsmyr med hvert sitt høylang. Der bar det straks i hop med dem. Folk så at de sloss så høyet føk, og det endte med at den ene nissen ble liggende igjen. Da kirkefolket morgenen etter gikk den samme veien, fant de høydottene som lå spredt omkring der striden hadde stått. Den døde nissen ble siden gravlagt under Rødserget. På dette stedet har det siden ikke grodd gress. Grava hans kan du se den dag i dag. Rundt omkring står gresset høyt og tett, men det fins ikke så mye som et grønt strå på nissegrava.

Senere dro korsebergnissen til Holm for å hente høy. Nede i dalen mellom Holm og Korseberg traff han holmsnissen med et fange høy. Det brøt ut et durabelig slagsmål, og folk så hvordan høyet føk omkring. Men da de skulle se til dagen etter, var det så vel opplukket at det ikke fantes et eneste strå etter dem. (etter lærer Bertel Lunde)

Året var 1866 da tippoldefar Gabriel Iversen kjøpte Korseberg på auksjon for 4.300 speciedaler. Det var jordgolv på kjøkkenet. Det skal ikke ha vært noe innbo å overta på gården etter Nils Pedersen, antakelig fordi;

«eier Nils Pedersen Korseberg var trolovet med Grethe Roligheten Heieren. Hun bar velstand i knytter fra Korseberg. Det var intet etter Nils da boet ble oppgjort. Han døde ugift!»

Mulig var det samme årsak til at det aldri ble giftemål – i likhet med en bonde på Heieren - det ble ikke lagt tregulv – det forble jordgulv på kjøkkenet! (Min refleksjon!).

HISTORIE fra gammel tid på Korseberg. Ikke slekt, men sånn var det 1779.

Ingborg Henriksdatter fra Talberg (1726-1791) var gift med sersjant Sven Vincentsen født på Rød (1723-1794) hadde bygslet en del av Korseberg 1764, og bodde der. Piken Anne Malene Højberg hadde kommet til gården for å farge stoffer og utføre annet arbeide.

«Ingeborg måtte bøte 5 riksdaler til fattigkassen i 1779, fordi hun sammen med to andre kvinner i dølgsmaal hadde begravd piken Anne Malene Højbergs aborterte barn». (Anne Malene Højberg var tjenestefante på Korseberg)

Letfærdige Qvindfolk, som deris Foster ombringe, skulle miste deris Hals, og deris Hoved sættis paa en Stage”, heter det i Christian den femtes Norske Lov fra 1687. Og ikke nok med det; dersom et letfærdig kvinnfolk blir med barn, skuler barnefødselen og barnet befinnes dødt, skal det betraktes som om hun ”sit Foster med Villie hafde ombragt”.

I kirkeritualet fra 1685 er det en bestemmelse om at barn født utenfor ekteskap, enten som dødfødte eller døde straks etter fødselen, ikke må begraves før presten er varslet, og han i sin tur har meldt fra til øvrigheten. I saken som gjaldt Anne Malene Højberg ble hun frifunnet for fødsel i dølgsmaal, ettersom det var åpenbart at fødselen hadde skjedd med vitner til stede. Forbrytelsen var at det ikke var meldt fra til presten, og dette var de tre kvinnene medskyldig i. Boten på 5 riksdaler var høy. Den tilsvarte verdien av en brukbar ku, og må ha gjort et solid inngrep i pengekassen, om de nå hadde det på Korseberg.»

JORDMORA PÅ KORSEBERG

(Av Solveig Korseberg)

IDA OTHILIE KORSEBERG

Født Paulsen, Djupvik i Troms den 28. juni 1875

Ida var datter av Johanna Nilsdatter fra Urnes i Sogn og Paul Olsen fra Sel kommune i Gudbrandsdalen.

Foreldrene flyttet fra hver sin kant og kom først til Målselv. Der fant Paul Olsen sin første kone. I dette ekteskapet fikk han 8 barn, 6 av disse emigrerte 1879 til USA. Han kjøpte i 1848 gården Djupvik i Lyngen, nå i Kåfjord kommune, Troms. Han ble enkemann i 1870 og reiste igjen til Målselv hvor han fant seg ny kone – Johanna Nilsdatter og giftet seg i 1873. I dette ekteskapet fikk han 8 nye barn - hvorav 2 døde som små.

Ida ble født som nummer to i søskenflokket. Vi ser av fadderne at familien hadde omgang med lærere og handelsfolk. Oppveksten ble nok preget av det som var vanlig for jenter. Hun lærte søm, hekling, dyrehold, matlagning, vask og stell av tøy. Alle nødvendige aktiviteter i et samfunn med naturalhusholdning og sjølberging.

Vi ser av korrespondanse at det var en sterk samhörighet i familien. Djupvik var etter forholdene et lite sted. Men det var livlig der på den tiden. Det var store barneflokker og mye folk. Hennes far Paul Olsen drev gården og hadde et sildebruk i tillegg. Gården var stor på den tiden (les om gården Djupvik i Lyngen Bygdebok) og Paul Olsen var en driftig bonde. Han fikk gravet vannrenner fra fjellet og ned til Djupvik og Spåknes. (Det var flere kilometer og vi ser restene i dag også) Han fikk også gravet og lagt en trerenne til avfallsvann fra huset og ned til sjøen. Paul Olsen var den første

som brukte kunstgjødsel i bygda og dyrket rug på en del av jorda. Men som innvandret bonde ble han nok aldri noen storfisker. Derimot gikk han på jakt og han skjøt den siste bjørn i området og det ble da fritt for bjørn i ca. 100 år.

Selvstendig ung dame.

Lyngenfjorden var en utfordring i all slags vær og det var en stor opplevelse i både sorg og glede å komme til handelsstedet Lyngseidet hvor også kirken ligger.

Ida's mormor Ingeborg Marie Olsdatter (1815-1905) hadde fulgt med sin datter Johanna fra Målselv til Djupvik i nord-Troms og fungerte som jordmor. På den tiden var det nok ingen lett sak å skaffe seg utdanning selv om det var mulig. Utdannelsesinstitusjon for jordmødre i Norge hadde kun vært i København. Etter at Jordmorderskolen i Oslo, senere Bergen, kom i stand, ble disse ufaglærte kalt "hjelpeskoner". Ingeborg hadde påvirket til at Ida skulle følge i samme sporet. For øvrig ble jeg også i tidlig alder oppfordret til å bli jordmor. Men jeg syntes det holdt med dyrefødsler.

Ida hadde nok utfordring og det fortelles at hun reiste ut som 16-åring, antakelig til sin søster Jensine Margrethe, som var gift med lærer Hødal og bodde på Jeløen ved Moss.

Som 18-åring var hun igjen tilbake i Djupvik og ble forlovet med lærer Rasmus Dyrkoren. Han flyttet til Lærdalsøren. Vi har et brev fra han fra 1894 hvor han ønsker at hun skal komme dit. Da var hun i Moss hos sin søster som fødte en datter.. Hun reiste til han, men det var for å pleie han, han døde nemlig ikke så lenge etter av tuberkulose.

En planlagt utdanning.

I 1898/99 reiste Ida til Bergen for å ta sin planlagte utdanning. Hun var elev ved Bergen Jordmorskole og Kvinneklubb og ble uteksaminert 30. oktober 1899.

Ida fikk ta del i mang en kamp for rettigheter som i vår tid synes selvsagt. Hun hadde lært alt om håndvask, noe vi alle måtte lære og unngå smitte her gikk ikke. Læren og teorien fra legen Ignaz Semmelweis (1818-1865 – læren om årsak til barselsfeber var manglende håndvask), var innført som pensum. Hun hadde tatt del i kampen for å bruke tang ved vanskelige fødsler, noe som før var forbeholdt leger. Det var rett og slett en makt- og profesjonskamp. Men skulle jordmødre se på at fødende døde da de ikke hadde tilgang på lege i Norges utkant, på øyer og på vidda. Nei, her måtte det kamp til. Noe jordmødrene vant. Hun var og ble også en usedvanlig selvstendig dame, men ikke alltid like lett å forholde seg til i familien. Det var stor respekt rundt henne og hun ble alltid kalt "Jordmora" eller fru Korseberg. Hun hadde mange venninner og det går fram av korrespondanse at både Ida og Thomas hadde mange venner og stor kontaktflate.

Ida fikk sin første stilling som jordmor i Moss i en kort periode.

I 1900 fikk hun stilling som distriktsjordmor i Torsnes og hadde den til ca. 1942.

Da hun fikk stillingen i Torsnes hadde ordføreren gitt tilbud om leilighet og hun fikk leie den ene av to leiligheter i 2. etg. i huset Thorstensens landhandel Holmgård (siden kalt Musikkhuset).

I Torsnes traff hun sin tilkommende mann Thomas Ferdinand Korseberg og de giftet seg 31. desember 1901.

"Jordmor-dammen" på Korseberg

Hun fikk mange fødsler å ta seg av. Holm var et sted med mange unge familier og Thorsø Herregård hadde mange og store barnekull på alle sine husmannsplasser.

Mange kom selv med hest og vogn og hentet jordmora, men hvis de ikke hadde anledning til det, var det Thomas eller sønnen Olav som måtte opp midt på natta og kjøre henne ut. Min far Olav hadde ikke talt på all nattkjøringen han hadde hatt. Det kunne særlig være vanskelig å ta seg fram til husmannsplassene på Thorsø. Det var dårlig med veier og hun måtte ofte ta seg fram den siste delen

til fots.

Ida fortalte at når hun ankom til den fødende, forsvant alle barn som ånd i en fillehaug. De ble søkk borte, under senger og inn i skap og kom ikke fram før fødselen var over. For øvrig ble det sagt at alle barn ble hentet i "jordmor-dammen" på Korseberg..

Mannfolka holdt seg gjerne unna når det var en fødsel på gang. Men en gang kom en nybakt far luskende da Ida skulle reise etter vel utført gjerning. Det var tydelig at han hadde noe på hjertet. Jo, han lurte på hvor lenge han måtte vente før han kunne gjenoppta sitt ekteskapelige samliv. Dette syntes Ida var svært upassende akkurat da og svarte spisst: "Du får i det minste vente til jeg har gått".

Ida var aktiv i jordmorforeningen.

I mange år var prisen pr. fødsel fem kroner. Men på et kort fra Fredrikstad og Omegn jordmorforening i 1921 blir hun gjort oppmerksom på at hun må overholde minstetaksten på kr. 40,-. Dette var prisen på en fødsel som varte høyst 6 timer, etter 6 timer var det et tillegg på 50%. Dette tyder på at hun har holdt for lav pris, da tonen er skarp! Hun hadde selv vært med på å forhandle høyere priser, men når det kom til stykke syntes hun det var for hardt for de store barnefamilier. Det må særlig ha vært en stor utgiftspost der det var langvarige fødsler.

En lærebok finnes etter Ida Korseberg som heter "Lærebog for Jordmødre" Mange notater har hun ikke gjort i den men øverst på tittelsiden har hun med sirlig skrift nedtegnet den aller viktigste lærdom fra Jordmorskolen i Bergen.:

"Nest etter Guds frykt er Renslighet den største Dyd".

Denne læresetningen levde hun etter i sitt 40-årige virke som distriktsjordmor. Og hun var stolt over at hun ikke opplevde dødsfall på grunn av infeksjoner som skyldtes manglende renslighet. Alle fødende i bygda visste utmerket vel at det måtte være rikelig med kokte kluter og kokende vann stående klart når hun ankom. De stolte på jordmora og hadde stor respekt for henne, men hun selv beklaget seg ofte over at de fødende ikke fulgte hennes råd om hvile og ro den første tiden etter fødselen. Gang på gang opplevde hun at de sto bøyd over vaskebaljen kort tid etter når hun kom på kontroll..

Ved hennes egne fødsler hadde hun Hanna Åsen til hjelpe seg. Hanna var hjelpekone for flere rundt omkring. Men jordmora klippet selv navlestrengen på alle sine tre barn.

Fødsel på nabogården

Det ble feststemning på Holm (Nabogården) da Jorunn Dahl kom til verden den 17. mai 1938. Jordmor Ida ble akkurat ferdig med fødselen på formiddagen til musikkorpset og toget skulle gå fra kirken. Da gikk pappa John bokstavelig talt ut med nyheten, heiste flagget og korpset masjerte inn på gården og spilte for anledningen. Det må vi si ble en ekstra markert fødsel og 17. mai der på gården.

Hennes kamp for barns rettigheter

Ida var opptatt av at barn skulle ha det bra. Det fortaltes at hun, når hun var på byturer fikk se mødre eller fedre som ristet sine barn, gikk hun resolutt over gata, tok fatt moren eller faren og ga denne en korreks, slikt gikk ikke an! Det var ingen som turte si imot. Det hadde vel heller ingen virkning. Hun tålte slett ikke at barn ble tuktet.

Ida hadde også jobb som fungerende helsesøster

Min søster Synøve og jeg ble koppevaksinert av "mor". Men i motsetning til andre som fikk to sprøyter, fikk vi bare en. Det var fordi "det var så vondt for oss". I 1943 gikk det difteriepidemi og hun satte også vaksine, men ikke på meg, da hun ikke orket å stikke meg!

Det var også vanlig å årelate. I jordmorkofferten, som oppbevares på Korseberg, ligger årelatingskniv, nål og sytråd. Fra 1943 hadde hun sluttet offentlig, men hun var likevel jordmor for noen som ønsket det. Den siste fødselen var i 1943 da min kusine Astrid ble født.

Også bondekone

Ida hadde mye å gjøre. Hun hadde full jobb. Livet på Korseberg var som for de fleste bondekoner på den tiden. Hun fikk diplom for fint hønsehold med Hvite Italianere. Det var også mye gjess. Vi har flere bilder av gåseflokkene i den store dammen på Korseberg. Det var dugnad da gåseslakten foregikk. Da samlet det seg koner for å plukke dun og fjær. Det var da også rikelig med dyner og puter på gården. Hun spant garn og strikket av hvit ull. I ledige stunder heklet hun sengetepper og broderte hardangersøm til mange overlaken med putevar. I tillegg broderte hun med perler, og jeg har et nydelig ostebånd i perlebroderi. Det ble mange flotte håndarbeider. I mai 1946 døde far Thomas brått. Det ble selvsagt et stort savn, men det var folk og røre på Korseberg og livet gikk sin gang.

Renslighet og renhold var utpreget hele livet gjennom. Lærdommen fra jordmorskolen satt fast. Det var ingen forskjell på liv og lære. Vi måtte vaske hendene hver gang vi hadde vært ute og vi ser av bilder at hun hadde hvite forklær tilogmed i fjøset. Jeg husker godt at også hennes datter Hjørdis gikk i fjøset med nystreket hvitt forkle! Det ble lært bort til de neste generasjoner.

Fra vugge til grav

Hjertelidelse og alderdom kom etter hvert. Hun hadde store problemer med å gå i trapper eller gå langt, men jeg hørte aldri at hun klaget, hun satte seg ned midt i trappa og hvilte en stund, så gikk hun opp til seg selv.

Ida Othilie Korseberg sovnet inn skjærtorsdag 7. april 1955.

Nabo Odd Ragnar Dahl forteller at han og faren John A. var i smia på den tiden da flagget på Korseberg ble heist på halv stang, da sa John A.: "Nå er jordmora død!" En gjerning og liv som jordmor, husmor og bondekone var over. Hun ble lagt i kista av fru Solveig Delebæk, helsesøster på den tiden. Kista sto i penstua under prismekrona som hun hadde kjøpt i 1907. På begravelsesdagen fredag 15. april ble kista ført fra hjemmet til kirken med hest og flatvogn. Alle i familien fulgte etter til fots. Flere jordmorkolleger fulgte i begravelsen, det var staselige, eldre damer. Det var damer som hadde hjulpet mange liv inn i verden og som nå var på vei ut av verden og vi unge gikk inn i en annen tidsalder hvor det ble uvanlig å føde hjemme.

Kilder:

125 års jubileumsskrift for Bergen Jordmorskole og Kvinneklinikken

Synnøve Hermansen, Korseberg - barnebarn

Odd Ragnar Dahl, nabo

Bygdebok for Lyngen

HISTORIENE UNDER

er skrevet for noen år siden og ligger allerede på nettsiden.

Om Jordmora skrevet 2004 til Borge og Torsnes historielag.

MINE FORMØDRE - SOM VAR KNYTTET TIL GÅRDEN KORSEBERG - MEN OGSÅ FRA FORSKJELLIGE GÅRDER OG PLASSE I TORSNES.

Skrives til ære for min pappa som fortalte og fortalte, men det var ikke mye som ble lagret i min hukommelse. Jeg har gjort det godt igjen nå. «For Herren er en dag som tusen år og tusen år som en dag» - 2.Peters Brev 3.8
Skrevet høsten 2019.

GEN 1: MEG SELV

SOLVEIG HELENE KORSEBERG født 14. november 1942 - og min søster Ingebjørg Synøve Hermansen Korseberg født 18. november 1936.

GEN 2:

MIN MOR:

JULIE HELENE KORSEBERG født Høyum i Onsøy den 17. august 1909 – død 20. april 2001 på Korseberg. Se eget kapittel under Min minnebok. Hun var gift med min far:

OLAV KARSTEN KORSEBERG født 26. mai 1902 – døde 29. juli 1986, på Olsok.

HANS MOR var:

GEN 3:

IDA OTHILIE KORSEBERG - født Djupvik i Lyngen 28. juni 1875 – døde 4. april 1955 på Korseberg.

Se historien om «Jordmora på Korseberg» og hennes livshistorie under gården Korseberg

www.korseberg.com

IDA OTHILIE var gift med min farfar **THOMAS FERDINAND KORSEBERG** født 9. desember 1875 – døde 22. mai 1946.

GEN 4:

MIN OLDEMOR **KAREN** var gift med min oldefar **OLAVES BERONIUS GABRIELSEN KORSEBERG** født 24. februar 1845 på Hvaler – døde 3. mai 1913 av kreft på Korseberg var:

KAREN HENRIKSDATTER født 3. oktober 1850 på Strandløkka – død 4. april 1936 på Korseberg

KAREN var datter av Fredrikke Marie Christensdatter, Skalle og Henrik Eliassen, Kloppa.

Karen var født utenfor ekteskap. Moren Fredrikke var enke og hadde voksne barn da hun ble gravid med Karen. Faren, Henrik, var gift og hadde familie. Det var nesten århundrets skandale da Fredrikke som var enke på gården Skalle, og satt ganske godt i det, ble gravid med en gift mann. Hun ble forvist til en liten hytte som hørte til Skalle, den het Strandløkka, hvor hun fødte Karen i samme år. De levde sitt stille liv der i 12 år inntil Fredrikke giftet seg igjen. Det var en kamp for tilværelsen med uhyre små midler. Det står igjen bare noe av muren og noen syrinbusker på plassen. Det var rørende å besøke stedet.

Min oldefar **OLAVES BERONIUS GABRIELSEN**, født 24.februar 1845 på Singløya, Hvaler – død 3. mai 1913 på Korseberg, forelsket seg i KAREN. Det var ikke i orden for hans far, Gabriel Iversen, Korseberg og hans kone Berte Nilsdatter, De var gårdeiere! Det var visstnok Gabriel som nektet Olaves å gifte seg med KAREN. Hun hadde ikke samme status og var ikke god nok. Karen ble gravid med det eldste barnet, som ble Grete Olava og Grete Olava var over ett år (født 1874) før de fikk lov å gifte seg. Da var Karen gravid igjen, nå med min farfar Thomas Ferdinand (født 9.desember 1875) før de fikk lov å gifte seg! Da var det ingen annen råd. Og Karen fikk flytte inn på Korseberg som gift kvinne og husfrue. Jeg går ut fra at Karen kom til Korseberg som tjenestejente. Karen og Olaves fikk også ei jente, Antonette, som døde 3 år gammel av halsesyke (difteri). Senere kom August Jørgen i 1886. Tippoldemor Berte levde til 1890 og det var vel hun som i realiteten var husfrue på gården så lenge hun levde. Karen var med i bygda og var medlem av

Kvinnefoeningen, Det Norske Misjonsselskap.

Det gamle hovedhuset på Korseberg hadde plass til minst to familier. Det ble revet cirka 1900 og min oldefar Olaves bygde nytt, romslig hus, som sto ferdig et år etter. Min pappa Olav fortalte at kjøkkenet i det gamle huset hadde jordgolv. Under krigen med svenskene 1808 ble det skutt kanonkuler mot huset og disse ble funnet i veggene da huset ble revet. Den største kanonkulen på cirka en kg, har jeg arvet og min søster Synøve arvet tre mindre. Det var soldater som kom fra Fredrikstad som nok har hatt en grunn til å beskytte huset. Det sto svenske tropper i Holm. Det er vel mest sannsynlig at det var trefning mellom norske og svenske soldater. Veien går like ved siden av hovedhuset.

På den tiden bodde en Hans Haraldsen, gift med Kari Henriksdatter, der. De var far og stemor til Lene Maria som var gift med Peder Nilsen Korseberg. Han er gravlagt under en jernplate ved kirken. Lene Maria er født på Korseberg, men det var ikke vår familie.

Det er omfattende historie om min oldefar Olaves på side 432 BIND 3. Det tas ikke med her, da dette er fortrinnsvis kvinnehistoriene. Men Karen hadde en robust, stor og sterk mann, med litt av et munnhell. Det virket ikke som om han var så fin på det, men han var med i mye av bygdas styre og stell. Det kom nok Karen til gode. En del moro var det nok også da Olaves spilte fiolin og alle 4 brødrene sang firstemt når de kom sammen. Min pappa fortalte det.

Olaves og Karen hadde bygget et hus til, det som skulle være kårbolig var ferdig i 1907. Det var det som etter hvert ble hovedhus på øvre Korseberg. Det var litt av en investering med to hus. På den tiden var gården ikke delt og økonomien var god.

Min mor Julie, som kom til Korseberg 1935, husker Karen som en meget beskjeden og forsiktig dame. Hun kom opp til øvre Korseberg (det var etter gårdelingen og hun var enke og døde 1936) og ba så pent om penger, avdrag på gården. Gårdenparten var jo kjøpt av farfar Thomas og senere min far Olav. Hun toet sine hender, sto og rugget fram og tilbake og fortalte at hun ikke fikk noe penger av August og Gina (de hadde jo overtatt hovedhuset og gården nedre Korseberg). Gjerrige som de var. Gjerrige og herskesyke. Karen hadde det nok ikke så bra etter at Olaves døde 1913.

Hun fikk et troll av ei svigerdatter som het Gina født Grønnerød i Skjeberg.

Karen hadde 7 halvsøsken fra Skalle. Hun og familien hadde vennskap med flere av dem som også hadde flyttet til Fredrikstad. Det var godt at hun ikke led så ille i familien. Situasjonen var nok ikke god for Fredrikke.

OLDEMOR KARENS mor var

GEN 5:

FREDRIKKE MARIE CHRISTENSDATTER, Talbergengen ved Holm.

FREDRIKKE MARIE CHRISTENSDATTER født 6. juli 1810 på Talbergengen – døde 27. september 1896 på Strandløkka. Hun var først gift til Skalle, ble enke og fikk så Karen. «De var pene mennesker på Skalle», utsagn. Fredrikke selv bar visstnok mye en fin kysehatt med stor sløyfe. Men vi kan ikke finne igjen noe bilde. Så litt fornem var hun nok så lenge hun var gift med Hans Gundersen Skalle. Fredrikke flyttet til Strandløkka 1850, det året Karen ble født, og giftet seg igjen 12 år senere. Fredrikke døde der i 1896.

GEN 6:

FREDRIKKE MARIE HADDE EN MOR SOM HET

ANNE TORBJØRNSDATTER født 21. mai 1786 på Talbergengen (og far som het Christen Fredriksen) TANGEN Store, på Tangen 1810

Anne hadde en mor som het:

GEN 7

MARTHE ÅSMUNDSDATTER (gift med Torbjørn Nilsen) Husvik

Men jeg vet ingenting om ovennevnte kvinner. Jeg kan bare tenke meg meget strevsomme liv i fattigdom.

Min oldefar OLAVES BERONIUS GABRIELSEN KORSEBERG hadde en mor som kom fra Fedje Ødegård i Torsnes og het

GEN 5:

BERTE NILSDATTER (født 1804, døpt 24. juni – død 27. oktober 1890 av lungebetennelse, på Korseberg). BERTÉ etterlot seg et nydelig, messing strykejern, med initialer BN 1820, som står på Korseberg. Det vitner om en ganske verdifull hjemmeøkonomi. Vanligvis var strykejern laget av jern, med trehåndtak. Ellers ble det meste fra boet stående på nedre Korseberg.

BERTE NILSDATTER hadde en mor som het

GEN 6:

MARTHE CARINE PEDERSDATTER født i Moss ca. 1761 – død 1809 av underernæring, begravd 19. mars – 47 år gammel. Det var under den engelske blokaden. Og selv på en gård ble det for lite mat. Det var mangel på korn, som var hoved ernæringen. Krigen med svenskene var også i 1808. 1807 ble hele den dansk/norske flåten totalbombet i Kjøbenhavn. Engelskmennene blokkerte all innførsel av korn. Pluss at det var en krisevinter med ned til -40 g. Det var konstante krigstrusler og nye skatter, helt fram til 1814.

MARTHE CARINE døde fra Jørgen 11 år, BERTÉ 5 år, Syver 3 år og Grethe Sophie 1 år. Marthe og Nils fikk skjøte på gården Ødegården av Krefting, Nes herregård i 1808, altså ett år før Marthe Carine døde. Da ble de endelig selveiere. Vi kan bare forestille oss hvordan det var skulle forlate så små barn og hvordan barna hadde det etter at mammaen døde. Faren giftet seg aldri igjen.

Det må nevnes at Marthes mann,

min tiptippoldefar NILS SYVERSEN født 1759, døpt 15. juli – døde 6. juli 1829 av vattersott (hjertesvikt) på Ødegård, han var kun en av 7 barn som levde opp på Ødegård i den generasjonen. (Se side 68 bind 3.)

NILS SYVERSEN SIN MOR var

Gen 7:

GUNHILD FREDRIKSDATTER f. 1728 – 1800, begravd 8. juni. Hun ble 72 år, var født på Kvernebau, en husmannsplass under Thorsø herregård. Det er nesten umulig å sette seg inn i sorgene som var på gården Ødegård ved å miste 6 barn, fra null år til 27 år. Men flest var små opp til 5 år. Det må nevnes at dødsårsakene var som regel meslinger, difteri, skarlagensfeber eller lungebetennelse. Gunnhild hadde altså 7 fødsler.

Gunhild hadde mor som het:

GEN 8:

BERTE LARSDATTER (og far som het Fredrik Bertelsen, Kvernebau) ukjente data.

NILS SYVERSEN'S FORELDRE VAR GUNHILD FREDRIKSDATTER OG SYVER JØRGENSEN

(Hans far het Nils Sørensen 1694, enebygslar av gården 1698.)

Hans mor var

GEN 9

ANNE NILSDATTER. Ukjent fødselsår. Hun ble gift med Jørgen Syversen født 1694 – 1764 på Ødegård.

Anne hadde, som alle kvinner på den tiden, ansvar for fjøset, og med 3 kuer. Det var 1 hest og 2 sauer. Tilbake til 1535 er det bare en enke som er nevnt på gården, ellers nevnes ikke kvinner. Gården Fedje Ødegård lå under Veelsgodset på den tid.

Anne og Jørgen (1694 – 1764) hadde i alt 5 barn, hvorav to barn døde som små.

GEN 6:

Min tippoldefar **GABRIEL Iversen**, født 1802 på Grinerød i Skjeberg, døpt 15. august – døde 25. mai 1874 på Korseberg, altså død et år før min farfar Thomas ble født. Han hadde en mor som het:

GEN 7:

ANNE KIRSTINE LARSDATTER (født 1781 på Roppestad i Torsnes - død 18. april 1863 på Nybøle i Borge)

og en far som het **Iver Olsen** Grinerød i Skjeberg. Iver ble enkemann i 1801 med 3 barn.

ANNE KIRSTINE var hushjelp på Grinerød da Iver Olsen ble enkemann i 1801.

ANNE KIRSTINE og Iver giftet seg. Gabriel ble født i 1802. Da hun senere ble enke, giftet hun seg med Ole Christiansen, Laverød i Borge, hvor Gabriel var med. Gabriel var eldst av fire barn og alle ble oppdratt der.

Anne Kirstine hadde fire barn med Iver Olsen, men hun fikk også flere barn på Laverød.

GABRIEL IVERSEN kjøpte Korseberg 1866 på auksjon for 4300 speciedaler og familien flyttet dit.

Øvre Korseberg

Da var han gårdeier og fikk status som det. Han hadde først kjøpt og eiet halve Singløya på Hvaler. En arv fra Singløya er en gammel taburett av bjørk, platen er av et trestykke, som jeg har. En mellomstor kiste med initialer GI år 1830 står på nedre Korseberg.

Gammel taburett fra Singløya

Gammel kiste fra 1842 med Gabriels initialer

På nedre Korseberg står også en nydelig salong i rococo med rødt silketrekk. Et 1700-talls møbel. Siden Gabriel er grunn og opphav til at Korseberg kom i vår families eie, må jeg må føye til at han jobbet hardt og sparte penger. Muligens også en arv fra Grinerød. Gabriel tok tjeneste på Borge, «Tøllebørje» som var skyssstasjon (ved Borge kirke). «Han skyssset svenske militære mellom Halden og Borge og Torsnes». Etter det ble han stallgutt på Thorsø. Året 1814 var han stallgutt og dette året ble godseier Gude myrdet. Det er skrevet mye om. Thorsø var full av svensker og befalet var stasjonert i hovedbygningen. Dette mislikte selvfølgelig Gude. Han hadde kone og mange små barn. I alle fall, Gude ble borte en natt og ble aldri funnet igjen. Fru Gude delte etter hvert ut klær etter mannen og Gabriel fikk en hvit vest. Selv om sølvknappene ble klippet av, så var det en pen vest. Den befinner seg på Korseberg. Gabriel må ha vært stor og sterk og med mye ressurser. Sønnene hans sang alltid firstemt, fortalte min far. Olaves var også dyktig på fiolin. Den ble arv til onkel Josef, som var med å starte korps på Hvaler. Mere i gårdshistorien.

Etter stillingen som stallgutt kunne Gabriel kjøpe halve Singløen under Hvaler. Altså den ene av de to gårdene. Gabriel og alle søsken ble døpt og konfirmert i Hvaler gamle stenkirke fra 1100 tallet. Det var bla dobbelbryllup for to av døtrene den 14. november 1856. Se side 430.

Jeg måtte ta med denne historien for å forstå årsaken til at Korseberg kom i vår families eie.

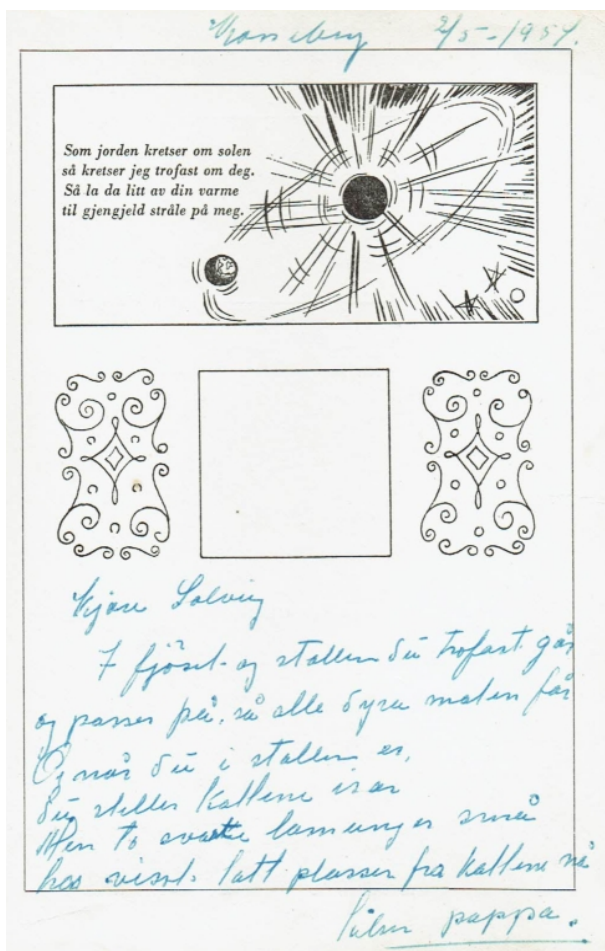
GEN 8:

Min tipptippoldefar IVER OLSEN var første gang gift med Maria Svendsdatter (født 1760 på Rød – død 1800 på Grinerød). Iver og Maria var bosatt på Korseberg i 1791, men flyttet til Skjeberg og kjøpte Grinerød. Altså ble de gårdeiere og var ikke lenger leilendinger, som de fleste andre. Det var vel en medvirkende årsak til at Gabriel Iversen etter hvert kjøpte Korseberg da denne kom for salg på auksjon.

Se side 432 BIND 3

Alle mine tapre formødre som jeg har skrevet om her hviler nå på Torsnes kirkegård. Det er underlig å tenke på når jeg går rundt der. De fleste navn er slettet, nye støtter er satt på, men jeg vet at de hviler rundt omkring og venter på oppstandelse. Jeg er spent på å kunne møte alle sammen og få vite hvordan de egentlig hadde hatt det i livet. Livene hadde vært fylt med slit og mange barnefødseler. Antakelig mange slitte hofter og knær som ikke lot se reparere. For de som ble gamle da var det bare å bli liggende til sengs og vente på døden. Det var nok aldri mye å rutte med selv om de ikke egentlig var fattig.

Solveig Helene Korseberg

Kilder:

GÅRDER OG SLEKTER I BERGE OG TORSNES.

Der jeg henviser til sidetall og bind mener jeg alltid ovennevnte.

Hele gårdshistorien om Korseberg går fra side 417 – 437 BIND 3

Ovennevnte skrev jeg høsten 2019.

Hilsen fra Olav Korseberg